

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA EKONOMICKÁ

Diplomová práce

**Uplatnění daňového odpočtu na výzkum a vývoj
v praxi**

**Application of the tax deduction for research
and development in practice**

Bc. Martina Švamberková

Plzeň 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma

„Uplatnění daňového odpočtu na výzkum a vývoj v praxi“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí diplomové práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 22. 4. 2022

v. r. Bc. Martina Švamberková

Poděkování

Poděkování patří paní Ing. Pavlíně Hejdukové, Ph.D., vedoucí mé práce, za její ochotu, věcné a cenné rady a odborné připomínky.

Velké díky patří i mé rodině, manželovi a dcerce, kteří mne při psaní diplomové práce podporovali a měli se mnou trpělivost, i když to ne vždy bylo jednoduché.

Obsah

Úvod	6
Cíl a metodika práce.....	7
1 Vymezení pojmů výzkumu a vývoje.....	8
1.1 Výzkum a vývoj v ČR.....	8
1.1.1 Výzkum.....	9
1.1.2 Vývoj	9
1.2 Kritéria výzkumu a vývoje.....	9
1.3 Projekt výzkumu a vývoje.....	10
1.3.1 Rizika a nejistoty v projektech výzkumu a vývoje.....	11
1.3.2 Posouzení poplatníka	11
1.4 Charakteristika činností výzkumu a vývoje	12
1.5 Inovace a vztah k výzkumu a vývoji.....	13
1.5.1 Inovační politika EU	13
1.5.2 Inovační strategie České republiky 2019-2030	16
1.5.3 Nástroje inovační politiky.....	17
1.6 Konkurenceschopnost	17
2 Výzkum a vývoj v České republice a vybraných státech	19
2.1 Podpora výzkumu a vývoje v ČR.....	23
2.2 Podpora výzkumu a vývoje v Rakousku.....	30
2.3 Podpora výzkumu a vývoje ve Velké Británii	33
2.4 Podpora výzkumu a vývoje ve Francii.....	36
3 Analýza uplatnění daňového odpočtu na výzkum a vývoj v ČR.....	39
3.1 Daňová podpora výzkumu a vývoje v České republice.....	39
3.1.1 Legislativa.....	39

3.1.2	Specifika uplatnění daňového odpočtu	44
4	Analýza uplatnění daňového odpočtu na výzkum a vývoj v dalších zemích...	47
4.1	Daňová podpora výzkumu a vývoje v Rakousku.....	48
4.1.1	Legislativa.....	48
4.1.2	Specifika uplatnění daňového odpočtu	50
4.2	Daňová podpora výzkumu a vývoje ve Velké Británii	50
4.2.1	Legislativa.....	51
4.2.2	Specifika uplatnění daňového odpočtu	52
4.3	Daňová podpora výzkumu a vývoje ve Francii.....	55
4.3.1	Legislativa.....	55
4.3.2	Specifika uplatnění daňového odpočtu	57
5	Komparace, zhodnocení a doporučení daňové podpory VaV	62
5.1	Poskytování daňové podpory na VaV ve vybraných zemích.....	62
5.2	Využití jednotlivých daňových podpor ve sledovaných zemích.....	67
5.3	Zhodnocení dopadů daňové podpory VaV ve sledovaných zemích	72
5.4	Návrhy a doporučení	74
	Závěr	77
	Seznam použitých zdrojů	79
	Seznam tabulek	86
	Seznam obrázků	87
	Seznam grafů.....	88
	Seznam použitých zkratk	89
	Přílohy	
	Abstrakt	
	Abstract	

Úvod

Tématem diplomové práce je „Uplatnění daňového odpočtu na výzkum a vývoj v praxi“.

O podpoře výzkumu a vývoje se hovoří celosvětově, jelikož se řadí mezi významné aktivity národních či mezinárodních organizací nebo i států. Podpora výzkumu totiž může ovlivňovat tržní prostředí a ekonomickou aktivitu subjektů, jež jsou zapojeny do vědeckých, výzkumných nebo jiných inovačních procesů. Cílem výzkumu a vývoje je udržet konkurenceschopnost dané země, proto by se měl každý stát snažit vytvořit podmínky pro jeho podporu. O výzkumu a vývoji také mluvíme jako o činnosti, která je jak časově, tak finančně náročná, aniž by nám zaručila nějaký výsledek, jde tedy o riskantní činnost.

Ze strany státu se může jednat o přímou či nepřímou podporu. Přímá podpora spočívá v poskytnutí finančních prostředků na projekty výzkumu a vývoje; například prostřednictvím grantů či dotací. Naopak nepřímá podpora spočívá v nastavení možností pro dané subjekty, které přináší pozitivní vliv na výzkumné a vývojové činnosti a které mohou dané subjekty využít, avšak nemusí. Podpora je zaměřena na široké spektrum subjektů, mezi nepřímou podporu výzkumu a vývoje je řazena například podpora daňová.

Česká republika je velice otevřená k podpoře projektů zaměřených na inovace produktů, výrobních postupů či služeb. Společnostem je tak umožňováno snížit daňový základ o náklady spojené s vlastním výzkumem a vývojem. Jde o úsporu ve výši 19 % vynaložených nákladů v podobě slevy na dani z příjmu.

Diplomová práce je zpracována na základě získaných poznatků, informací, zkušeností ze studia odborné literatury, platných právních předpisů, odborných publikací a dostupných internetových zdrojů, tuzemských i zahraničních.

Práce je zaměřena na podporu a odpočet výzkumu a vývoje v České republice. Pro možnost srovnání je tato problematika podrobena analýze i u jiných států, přičemž pro účely této práce jsou zvoleny Rakousko, Velká Británie a Francie.

Cíl a metodika práce

Hlavním cílem této diplomové práce je vyhodnotit možnosti uplatnění daňového odpočtu výzkumu a vývoje ve vybraných zemích. Práce je koncipována do jednotlivých kapitol, jejichž posloupnost je závislá na postupu práce. Pro naplnění uvedeného cíle práce byly zvoleny tyto postupy práce:

- Zpracování teoretických východisek k problematice uplatnění daňového odpočtu na výzkum a vývoj – formou rešerše odborných zdrojů a platných právních předpisů,
- analyzování uplatnění daňového odpočtu na výzkum a vývoj v ČR,
- analyzování uplatnění daňového odpočtu na výzkum a vývoj v dalších zemích,
- zhodnocení provedené analýzy,
- stanovení závěrů práce a doporučení – formou syntézy.

V části věnované zpracování teoretických východisek jsou charakterizovány základní pojmy spojené s výzkumem, vývojem a také inovacemi. Navazující kapitoly analyzují systém podpory výzkumu a vývoje v České republice, Rakousku, Velké Británii a Francii. Analýza pokračuje vymezením legislativních rámců daňové podpory výzkumu a vývoje ve sledovaných zemích a postupy uplatnění daňové podpory. V další kapitole je provedena komparace a zhodnocení provedené analýzy systémů daňové podpory v České republice, Rakousku, Velké Británii a Francii. Závěrem kapitoly jsou charakterizována doporučení pro vylepšení stávajícího systému daňové podpory v České republice. Závěr práce je zaměřen na sumarizaci zjištěných výsledků.

1 Vymezení pojmů výzkumu a vývoje

S pojmem výzkum a vývoj je spojován ekonomický růst a udržení konkurenceschopnosti jednotlivých zemí, v neposlední řadě s inovacemi. Výzkum a vývoj lze charakterizovat jako činnost, avšak každá z nich má jiný cíl. Výzkum se rozděluje na výzkum základní, aplikovaný a průmyslový. Vývoj popisujeme jako experimentální činnost. S pojmy výzkum a vývoj je těsně spjat i termín inovace. Inovace se dělí na inovace postupů a organizační inovace. Všechny zmíněné pojmy mají za úkol systematické získávání nových znalostí nebo jejich využití a také jsou podřízené pojmu konkurenceschopnost. Ta je charakterizována lidskou přirozeností, jež nás provází od samotného narození (Ryvald, 2021).

Země, ve kterých je zaznamenána vysoká úroveň nákladů na výzkum a vývoj, jsou považovány za inovační lídry. Nejvyšší výdaje na výzkum a vývoj v rámci Evropské unie je možné sledovat ve Finsku, Švédsku a Dánsku (Klímová & Žítek, 2017).

Podle typu výzkumu Klímová & Žítek (2017) rozlišují čtyři typy rozvojové orientace zemí či regionů:

- Bohr typ – jedná se o reprezentanta základního výzkumu, jenž je závislý na dalším výzkumu a vývoji. Tento typ také může přinést značné světové objevy.
- Edison typ – zaměřený na potřeby trhu a dosažení přínosu. Jedná se o reprezentanta aplikovaného výzkumu, jehož výsledky jsou jasně ekonomicky využity.
- Pasteur typ – tento výzkum je řízený vědou, ale je myšleno i na jeho praktické využití.
- Nízká orientace – toto označení znamená, že v dané oblasti, regionu či zemi není vysoká úroveň základního a aplikovaného výzkumu.

Česká republika je řazena do typu Edison, jelikož se v posledních letech zvyšuje zájem právě o podporu výzkumu a vývoje.

1.1 Výzkum a vývoj v ČR

Národní cíle ČR v rámci Strategie „Evropa 2020“, což byla hlavní hospodářská strategie EU, která v roce 2010 vystřídala Lisabonskou strategii. Tato strategie má následující hlavní cíle, jimiž jsou zvýšení celkové míry zaměstnanosti, snížení počtu osob

ohrožených chudobou, snížení počtu osob předčasně odcházejících ze vzdělání, dosažení úrovně veřejných výdajů na vědu a výzkum, vývoj a inovace v ČR ve výši 1 % HDP, snížení emisí skleníkových plynů a zvyšování energetické účinnosti (Vláda ČR, 2009 – 2022).

1.1.1 Výzkum

Pod pojmem výzkum nebo také research si můžeme představit původní nebo plánované zkoumání prováděné podnikem, jehož cílem je získat nové vědecké nebo technické poznatky či informace, které dále vedou k vytvoření nového produktu, procesu. Lze jej také definovat jako rozsáhlé, významné vylepšení existujících postupů, výroků, služeb či procesů (Kovanicová, 2005).

1.1.2 Vývoj

V případě vývoje či developmentu jde o aplikaci zjištěných poznatků výzkumu. Jedná se především o návrhy, konstrukci, testování prototypů, návrhy nástrojů či zkrátka strojů, které nejsou dostupné ke komerční výrobě. Dále mluvíme o testování alternativ nových a dokonalejších materiálů k materiálům stávajícím atd. (Kovanicová, 2005).

1.2 Kritéria výzkumu a vývoje

Výzkum a experimentální vývoj jsou definovány jako kreativní a tvůrčí systematická práce, jejímž účelem je zajistit vyšší úroveň vědomosti, a to i znalosti lidstva, kultury, společnosti, jež může vést k aplikaci dostupných informací jinými způsoby.

Cíle výzkumu a vývoje jsou dosažení nových poznatků, jež jsou založeny na hypotézách nebo původních koncepcích. Cílů může být dosaženo pomocí činností, avšak činnosti musí být hodnoceny jako činnosti výzkumu a vývoje, a proto musí splňovat těchto pět základních kritérií, jež charakterizuje FRASCATI MANUÁL (2015):

Musí

- obsahovat prvek novosti,
- být kreativní, tvůrčí, tvárný,
- obsahovat prvek nejistoty,
- být systematická,
- být převoditelná nebo reprodukovatelná.

Prvek novosti – jde o znalosti, které jsou očekávány cílem projektu výzkumu a vývoje. Univerzity a výzkumné ústavy přináší něco zcela nového, co se týče podnikatelských sfér, jde spíše o porovnání nového se stávajícím.

Kreativita a tvůrčí činnost – Základem této činnosti je být kreativní, vytvářet kreativní koncepty a hypotézy, které nám rozšiřují naše zatím získané znalosti. Do kreativních a tvůrčích činností nezařazujeme každodenní rutinu, ale nové metody; postupy či procesy, které byly nově vyvinuty pro běžné procesy, do výzkumu a vývoje zařazujeme.

Prvek nejistoty – Nejistota je základním ukazatelem, že se jedná o projekt výzkumu a vývoje. Jde především o to, že zcela s přesností nemůžeme určit přesné náklady, finanční a časovou náročnost projektu. Může dojít k i nedosažení stanoveného výzkumného cíle.

Systematičnost – Lze ji charakterizovat jako jasný plán pro naplnění cílů dané činnosti. Projekt tedy provázejí záznamy a výsledky. Ze záznamů vychází jasný účel projektu výzkumu a vývoje a také jeho finanční náročnost a potřeba lidských zdrojů.

Převoditelná nebo reprodukováná činnost – Cíl výzkumu a vývoje je získat nové vědomosti a dovednosti, výsledky jejich projektů tedy nemohou být utajovány, neboť slouží jako pomocný materiál i pro jiné výzkumníky a jako zdroj pro jejich projekty (FRASCATI MAUÁL, 2015).

1.3 Projekt výzkumu a vývoje

Projektem je myšlen komplexní dokument, jenž obsahuje činnost ve výzkumu a vývoji, která dále slouží poplatníkovi pro uplatnění odpočtu na dani. Náplň jednotlivých projektů popisuje ve své publikaci Marková (2021):

- Základní identifikace poplatníka, a to název obchodní firmy nebo poplatníka, jeho sídlo, identifikační číslo, pokud je jejím vlastníkem, v případě fyzické osoby jeho jméno a příjmení a trvalý pobyt,
- dosažitelné cíle projektu, po dobu jeho řešení a následné vyhodnocení cílů po ukončení projektu,
- doba řešení projektu, myšleno datum zahájení a ukončení,
- očekávané celkové náklady (výdaje) k řešení projektu a rozpis nákladů (výdajů) projektu v jednotlivých letech,

- jména a příjmení osob, které zajišťují dle svých odborností řešení daného projektu, uvedení jejich kvalifikace; v obsahu projektu nesmí chybět pracovně právní vztah k poplatníkovi,
- způsob kontroly a hodnocení postupu řešení projektu a jeho dosažených výsledků,
- datum, místo, jméno a příjmení osoby, jež projekt schválila před samotným zahájením projektu. Tato osoba musí být poplatník, v případě fyzické osoby, nebo osoba, jež je součástí statutárního orgánu poplatníka.

1.3.1 Rizika a nejistoty v projektech výzkumu a vývoje

Vždy, pokud jde o projekt výzkumu a vývoje, najdeme v jeho zpracování technickou nejistotu. Technická nejistota je velice specifická, jejím původcem bývá nesprávné plánování nebo řízení projektu, ale může být způsobena i vlivy, které nemohly být ovlivnitelné, např. neočekávané vědecké nebo technické problémy a další. Technická nejistota se dále dělí na:

- nízkou technickou nejistotu,
- střední technickou nejistotu,
- vysokou technickou nejistotu (Vicenová & kol., 2016).

1.3.2 Posouzení poplatníka

Než začne samotný projekt výzkumu a vývoje, dochází k posouzení poplatníka. Správce daně má tak možnost udělat si o poplatníkovi obrázek na základě existence následujících elementů:

- Kvalitní výzkum a vývoj si žádá umístit na půdě poplatníka oddělení výzkumu a vývoje,
- na oddělení výzkumu a vývoje by měli pracovat vysokoškolsky vzdělaní lidé, ti mají sklony ke schopnosti samostatné výzkumné činnosti,
- výzkum a vývoj lze také prověřovat na základě předcházejících období,
- poplatníka rozvíjí také členství v nejrůznějších organizacích, a to hlavně těch, které podporují rozvoj svých členů pořádáním workshopů, konferencí či poradenství na téma výzkumu a vývoje,
- kladný vliv na výzkum a vývoj má též spolupráce s výzkumnými organizacemi a vysokými školami.

Všechny zmíněné elementy podávají informaci o zkušenostech poplatníka v projektech výzkumu a vývoje. Tyto zkušenosti popisují i pracovní postupy společnosti poplatníka, jsou to například směrnice neboli vnitřní předpisy, procesní mapy průběhu výzkumu a vývoje a také přiřazování způsobilých nákladů k jednotlivým aktivitám a definice pracovně právních vztahů u zaměstnanců (Vicenová & kol., 2016).

1.4 Charakteristika činností výzkumu a vývoje

Činnosti výzkumu a vývoje lze dělit na základní výzkum, aplikovaný výzkum, experimentální vývoj a průmyslový výzkum.

Základní výzkum – jedná se o experimentální nebo teoretickou práci, jež má přinést něco nového. Je také jednou z hlavních kategorií výzkumu. Systematické rozšiřování poznatků o základních jevech.

Aplikovaný výzkum – tento výzkum se především zaměřuje na zjištění nových informací či dovedností, jež spějí k vývoji nových výrobků, postupů nebo služeb. Průmyslový výzkum a experimentální vývoj jsou hlavními součástmi aplikovaného výzkumu.

Průmyslový výzkum – pod průmyslovým výzkumem si můžeme představit plánovaný výzkum nebo kritické šetření, jež má za úkol získat nové informace a dovednosti k následnému vývoji nových výrobků, postupů či služeb. Slouží též k vytváření prostředí k realizaci výroby prototypů, simulovanému rozhraní, výrobu pilotních linek a ověřování nové technologie. Hlavním rozdílem mezi aplikovaným výzkumem a průmyslovým výzkumem je to, že se průmyslový výzkum uplatňuje převážně pro výzkum nových výrobků, technologií a služeb určených pro podnikání, kdežto aplikovaný výzkum je určen oblastí veřejného zájmu, jako je zdravotnictví, vzdělání, kultura, životní prostředí atd.

Experimentální vývoj – pod experimentálním vývojem si můžeme představit získávání, spojování, formování a používání stávajících vědeckých, technologických, obchodních a jiných příslušných poznatků a dovedností, jež vedou k vývoji nových nebo zdokonalených výrobků či služeb. Zaměřený je na koncepci, plánování a dokumentaci nových výrobků atd. Lze do něj zahrnout také projekty, testování a ověřování nových nebo zdokonalených výrobků atd. (MFČR, 2020).

1.5 Inovace a vztah k výzkumu a vývoji

Inovovat vlastně znamená obnovovat. V ekonomické sféře se rozlišují tři druhy inovací, jimiž jsou tvorba trhu, udržení se na trhu a zvyšování efektivity. V podnicích pak mluvíme o inovacích produktu, procesu, organizace a marketingu. V minulosti na ně bylo nahlíženo spíše negativně, vzhledem ke konzervativnímu stylu života, strachu ztráty práce a neznanosti. Časem byly inovace zařazeny do běžného života, dnes jsou žádoucí pro procesy a nové příležitosti.

Výzkum a vývoj jsou prostředky, jež vytvářejí inovace nebo pomáhají získat ty správné informace pro tvoření inovací (TA ČR, 2021).

1.5.1 Inovační politika EU

Inovace jsou dlouhodobě označovány jako velice důležité. Spotřebitelé a pracovníci EU z nich čerpají výhody. Kdybychom neměli inovace, nebyli bychom schopni přinášet lepší pracovní místa, zakládat ekologičtější společnosti, zlepšovat kvalitu a úroveň života a v neposlední řadě jsou inovace důležité i k udržení konkurenceschopnosti EU na světovém trhu.

Cíle inovační politiky

Inovační politika je úzce spjata i s dalšími strategiemi Evropské unie, mezi které řadíme zaměstnanost, konkurenceschopnost, životní prostředí, průmysl a energetiku. Samotným cílem inovační politiky je přeměnit výsledky výzkumu do podoby lepších služeb, výrobků a úrovně konkurenceschopnosti EU na světovém trhu; v neposlední řadě je také cílem zvyšování životní úrovně obyvatelstva.

I přesto, že je trh Evropské unie největší na světě, nedokáže poskytnout tak dobré prostředí pro zrod inovací. Aby se toto změnilo a byly vytvořeny lepší podmínky, byly stanoveny následující cíle:

- Dostat Evropskou unii na špici světové vědy,
- zlikvidovat překážky potlačující inovace, mezi které je řazeno drahé patentování, roztržitost trhu, pomalé vytváření standardů, nedostatek dovedností, to vše brání dostávat inovační nápady na trh,
- radikální změna spolupráce mezi veřejným a soukromým sektorem.

Iniciativy inovační politiky

- Unie inovací,
- Horizont 2020,
- Politika soudržnosti,
- Finanční nástroje,
- Evropský inovační a technologický institut,
- Evropská rada pro inovace.

Evropský parlament řídí inovační politiku EU a je příjemcem usnesení, jež posilují inovace v rámci EU (Evropský parlament, 2021).

Horizont 2020

Jedná se o program, který má za cíl seskupit stávající evropské nástroje na podporu vědy, výzkumu a inovací. Prioritními pilíři tohoto programu jsou: excelentní věda, vedoucí postavení průmyslu a společenské výzvy.

- excelentní věda
 - podpora především špičkových vědců, poskytování možností jejich dalšího růstu, vývoj budoucích technologií a evropských výzkumných infrastruktur. Do tohoto pilíře jsou řazeny následující aktivity.
 - Poskytování grantů špičkovým výzkumníkům, jež vykonávají svoji činnost v Evropě,
 - podpora budoucích a vznikajících technologií,
 - rozvoj výzkumných a inovativních dovedností,
 - podpora vstupu a propojení infrastruktury v rámci Evropy.
- vedoucí postavení průmyslu
 - nové technologie a finanční podpora výzkumu v oblasti průmyslu a malých a středních podnicích mají vést k dokonalejší konkurenceschopnosti evropského průmyslu. Aktivitami tohoto pilíře jsou:
 - průlomové, průmyslové, informační a komunikační technologie, dále nanotechnologie, pokrokové materiály, biotechnologie a další,
 - zpřístupnění trhu dlouhodobého a kapitálového financování,
 - inovace v malých a středních podnicích.

- společenské výzvy
 - tento pilíř podporuje výzkum zaměřující se na zásadní otázky a problémy, jež trápí evropské společnosti. Obsahuje několik základních prioritních oblastí:
 - Zdraví, demografické změny a životní úroveň,
 - potravinové zabezpečení, udržitelné zemědělství, mořský výzkum a bioekonomika,
 - bezpečné, účinné a čisté energie,
 - inteligentní, ekologická a integrovaná doprava,
 - klimatická změna a účinné využívání zdrojů a surovin,
 - inkluzivní, inovativní a reflektivní společnosti,
 - bezpečná společnost.

Kromě těchto pilířů je z rozpočtu Horizontu 2020 podporován Evropský inovační a technologický institut, jehož náplní je podpora výzkumných pracovišť na univerzitách (Euroskop, 2021).

Horizont Evropa (2021 – 2027)

Horizont Evropa je novým programem navazujícím na Horizont 2020. Patří mezi hlavní a nejdůležitější programy Evropské unie na podporu výzkumu a inovací. Tento program je rovněž, stejně jako Horizont 2020, složen ze tří pilířů.

1. Vynikající věda,
2. globální výzvy a konkurenceschopnost evropského průmyslu,
3. inovativní Evropa.

Horizont Evropa také obsahuje společné technologické iniciativy, společenské podniky Evropské unie, Iniciativy podle článku 185.

Do společné technologické iniciativy řadíme:

- Inovativní medicínu,
- aeronautiku a leteckou dopravu,
- palivové články a vodíky,
- pokročilý výzkum a technologie vestavěných počítačových systémů,
- nano elektronické technologie 2020,

- evropský program monitorování země.

Společnými podniky Evropské unie jsou:

- mezinárodní termionukleární reaktor,
- evropský globální družicový navigační systém,
- evropský systém pro uspořádání leteckého provozu.

Iniciativy dle článku 185:

- podpora výzkumu a vývoje malých a středních podniků,
- prostředí na podporu samostatného žití,
- evropský metrologický výzkumný program,
- společný program výzkumu a vývoje Baltského moře.

Samotným účelem Horizontu Evropa je snaha posílit vědeckotechnické základny EU a Evropského výzkumného prostoru, zvýšit inovační kapacity, posílit konkurenceschopnost a vytvořit pracovní místa v Evropě; dalším úkolem je plnit priority občanů a držet se sociálněekonomického modelu (Euroskop, 2021).

1.5.2 Inovační strategie České republiky 2019-2030

Strategie, která byla schválena Usnesením vlády ČR dne 4. února 2019. Jedná se o plán, jehož úkolem je stanovit vládní politiku v oblasti výzkumu, vývoje a inovací. Česká republika by se měla pomocí tohoto plánu během dvanácti let dostat mezi elitní a nejinnovativnější země Evropy.

Inovační strategie je složena z devíti pilířů, jež mají mezi sebou provázanost. Strategii naplňují tyto pilíře:

- financování a hodnocení výzkumu a vývoje,
- inovační a výzkumná centra,
- národní start-up a spin-off prostředí,
- polytechnické vzdělávání,
- digitalizace,
- mobilita a stavební prostředí,
- ochrana duševního vlastnictví,
- chytré investice,
- chytrý marketing (Úřad vlády ČR, 2019).

1.5.3 Nástroje inovační politiky

Borrás & Edquist (2013) uvádějí ve své publikaci tři základní typy nástrojů inovační politiky:

- Regulatorní nástroje, jež jsou prováděny pomocí zákonů a dalších podzákonných předpisů regulujících oblast inovační politiky, hlavně v oblasti duševního vlastnictví, vysokého školství, politiky hospodářské soutěže,
- ekonomické a finanční nástroje, zajímají se o veřejnou podporu výzkumu a vývoje, podnikání a transferu technologií,
- soft nástroje sloužící jako doplňkové nástroje pro regulační a ekonomické nástroje.

1.6 Konkurenceschopnost

Dle OECD konkurenceschopnost znamená „*schopnost produkovat zboží a služby, které obstojí v testu mezinárodní konkurence, a zároveň schopností udržovat nebo zvyšovat reálný HDP*“.

Evropská unie ji definuje jako „*schopnost podniku, odvětví nebo země prodávat a dodávat zboží a služby na daném trhu, využívat příležitosti nabízených globálně integrovanými trhy a těžit z mezinárodního obchodu. Je určována úrovní produktivity a diverzifikace ekonomiky a kvalitou zboží a služeb, které poskytuje*.“

Pro měření konkurenceschopnosti byly vytvořeny indexy a žebříčky. Ryvald (2021) uvádí následovně:

- Global Competitiveness Index (GCI) vytvořený Světovým ekonomickým fórem
 - Pomocí indexu lze spočítat konkurenceschopnost státu, index se skládá z dvanácti pilířů, které jsou hodnoceny. Pilíře jsou následující: instituce, infrastruktura, osvojení ICT, makroekonomická stabilita, zdraví, dovednosti, trh produktů, trh práce, finanční systém, velikost trhu, podnikatelská dynamika a inovační schopnost. Každý z pilířů má odlišné indikátory, které jsou různě bodově hodnoceny.
- World Competitiveness Yearbook (WCY)
 - Ročenka světové konkurenceschopnosti, je výroční zpráva, kterou každoročně zpracovává Mezinárodní institut pro rozvoj managementu.

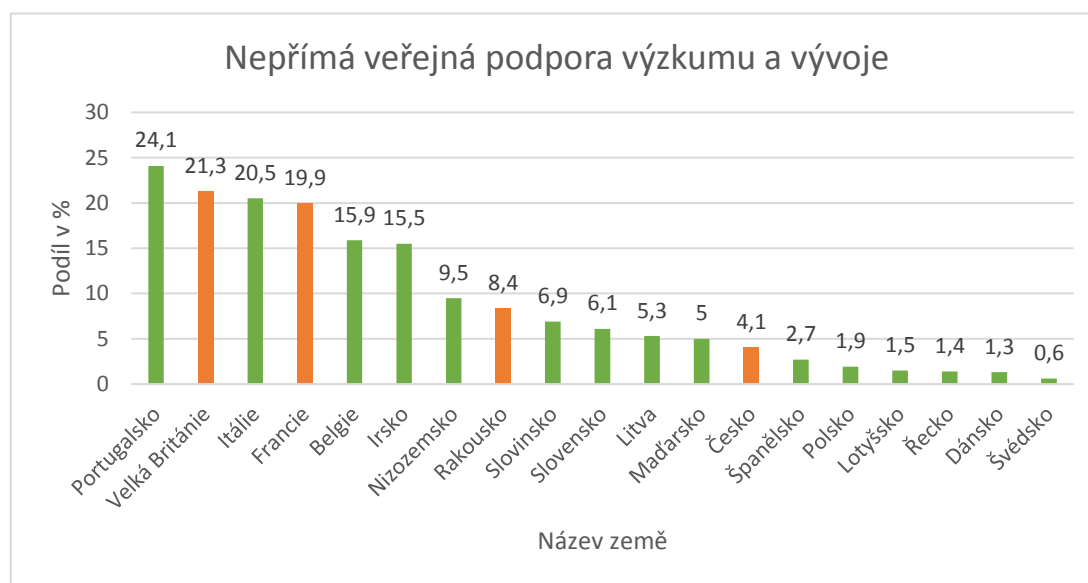
Historicky první se datuje do roku 1989. Hodnotí se až podle 32 kritérií, která jsou rozložena do čtyř pilířů: výkon ekonomiky, vládní efektivita, obchodní efektivita, infrastruktura. Mezi 5 nejlépe hodnocených zemí v roce 2020 řadíme Singapur, Dánsko, Švýcarsko, Nizozemí a Hongkong.

- Evropský inovační zpravodaj (European Innovation Scoreboard – EIC)
 - Jedná se o inovační zpravodaj, ve kterém se měří a porovnává inovační výkonnost států EU a dalších států. Měřícími indikátory jsou vstupy investice, rámcové podmínky, inovační výstupy a inovační strategie. Hodnocené státy jsou podle jejich výsledků rozřazovány do čtyř skupin: vynikající inovátoři, silní inovátoři, mírní inovátoři, slabí inovátoři.
- Ukazatel inovačních výsledků (Innovation Output Indicator – IOI)
 - Tento ukazatel se skládá ze čtyř subukazatelů:
 - míra technologické inovace měřená množstvím patentů,
 - zaměstnanost ve znalostně intenzivních oborech,
 - konkurenceschopnost zboží a služeb náročných na znalosti založené na podílu obchodní bilance high tech atd.,
 - zaměstnanost v rychle rostoucích firmách v inovativním oddělení (Ryvald, 2021).

2 Výzkum a vývoj v České republice a vybraných státech

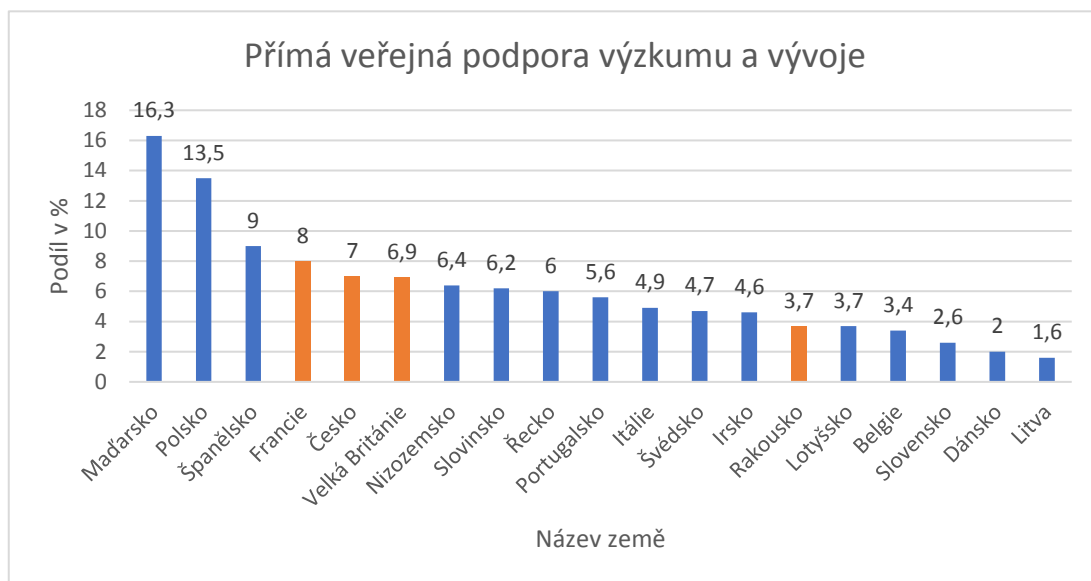
Většina států světa se snaží vývoj a výzkum finančně podporovat z veřejných zdrojů. Tato podpora se dále člení na nepřímou veřejnou podporu výzkumu a vývoje a přímou veřejnou podporu na výzkum a vývoj. V některých případech je bilance obou podpor vyrovnaná, v některých převažuje přímá podpora v jiných zase podpora nepřímá. Z grafů 1 a 2 je patrné, že z vybraných zemí nepřímou metodou nejvíce podporuje své výzkumníky a vývojáře Portugalsko, 24,1% podíl. Sledované země pro účely této diplomové práce si vedou následovně: podíl Velké Británie je 21,3 %, druhá Francie 19,9 %, třetí Rakousko 8,4 %. Ze sledovaných zemí má nejmenší podíl Česká republika a to 4,1 %. V případě přímé podpory si sledované státy vedou následovně Francie 8 %, Česká republika 7 %, Velká Británie 6,9 % a Rakousko 3,7 %.

Graf 1: Nepřímá veřejná podpora financování výzkumu a vývoje ve vybraných zemích v roce 2018 (nebo v posledním dostupném roce) (v %)

Zdroj: ČSÚ (2021), vlastní zpracování

Graf 2: Přímá veřejná podpora financování výzkumu a vývoje ve vybraných zemích v roce 2018 (nebo v posledním dostupném roce) (v %)

Zdroj: ČSÚ (2021), vlastní zpracování

Daňové pobídky plynoucí z EU

V rámci Evropské unie existuje několik druhů daňových pobídek. Režimy pro získání podpory jsou následující:

1. Výpočet základu pro daňový odpočet:
 - a. výsledky VaV – výpočet daňového odpočtu prostřednictvím sazby do výše a struktury uznatelných výdajů na VaV,
 - b. výdaje na VaV - výpočet daňového odpočtu prostřednictvím sazby do výše a struktury uznatelných výdajů na VaV,
 - c. kombinace obou.
2. Oprávněné výdaje:
 - a. kapitálové výdaje – daňový odpočet je vypočítán pomocí sazby určené kapitálovým výdajům,
 - b. běžné výdaje - daňový odpočet je vypočítán pomocí sazby určené běžným výdajům, jimiž jsou nejčastěji myšleny personální výdaje,
 - c. kombinace obou.

3. Daňový odpočet:
 - a. dodatečný odpočet či osvobození – výhodou je snížení určitých platebních povinností, jež má společnost povinnost hradit vůči státnímu rozpočtu,
 - b. hotovostní náhrada – má pozitivní vliv na skutečný cash flow daného podniku,
 - c. kombinace obou.
4. Dynamika daňového odpočtu:
 - a. plochý systém – konstantní daňový odpočet – není brán zřetel na skutečné výdaje na VaV,
 - b. progresivní systém – vyšší mezní daňové sazby pro přebytek,
 - c. regresivní systém – nižší mezní daňové sazby pro přebytek.
5. Příjemce diferenciací:
 - a. nediferencovaný – stejné podmínky platí pro všechny,
 - b. diferenciací dle velikosti – vyšší pobídky pro malé a střední podniky.

Využívání režimů uvedených výše ve vybraných zemích bude zobrazeno v následující tabulce (Andrlík & Fialová, 2017).

Tab. 1: Režimy daňových pobídek

Země	1.	2.	3.	4.	5.
Rakousko	Výdaje	Kap. v.	Hotovost.	Plochý s.	Nediferen.
ČR	Výdaje	Kap. v.	Odpočet	Plochý s.	Nediferen.
Francie	Výdaje	Kap. v.	Odpočet	Regres. s.	Nediferen.
Velká Británie	Výdaje	Komb.	Komb.	Plochý s.	Diferen.

Zdroj: Andrlík & Fialová (2017), vlastní zpracování

Z tabulky 1 je patrné, že všechny námi vybrané země pro výpočet základu pro daňový odpočet využívají výdaje na výzkum a vývoj. Pouze Velká Británie využívá kombinaci kapitálových a běžných výdajů, ostatní země využívají kapitálové výdaje. V případě samotného odpočtu Rakousko používá hotovostní náhradu, ČR a Francie dodatečný odpočet či zvýhodnění a Velká Británie opět využívá obě možnosti. Co se týče dynamiky daňového odpočtu, Francie používá regresivní systém, ostatní země plochý systém. Dle diferenciací jsou rovné podmínky pro všechny podniky v Rakousku, ČR a Francii. Ve Velké Británii záleží na velikosti podniku; čím menší podnik, tím vyšší pobídky.

Na základě dat OECD následující tabulka 2 rozčleňuje typy daňových pobídek na výzkum a vývoj v rámci EU a země, které daný typ pobídky využívají. Jedná se o daňový odpočet, daňové úlevy k příspěvku na sociální zabezpečení, daňový kredit neboli slevu na dani či daňový dobropis, daňové úlevy ke srážkové dani, zrychlené systémy odepisování pořízeného majetku.

Tab. 2: Typy daňových pobídek na VaV v EU

Daňový odpočet	Daňové úlevy k příspěvku na sociální zabezpečení	Daňový kredit (sleva na dani, daňový dobropis)	Daňové úlevy na srážkové dani	Zrychlené systémy odpisování pořízeného majetku
Belgie, Česká republika, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Polsko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Velká Británie (MSP)	Francie, Maďarsko, Nizozemsko, Švédsko	Belgie, Dánsko, Francie, Irsko, Itálie, Maďarsko, Portugalsko, Rakousko, Španělsko, Velká Británie (velké podniky)	Belgie, Nizozemsko, Španělsko	Dánsko, Francie, Irsko, Litva, Polsko, Rumunsko, Španělsko, Velká Británie

Zdroj: OECD (2017 a 2018), vlastní zpracování

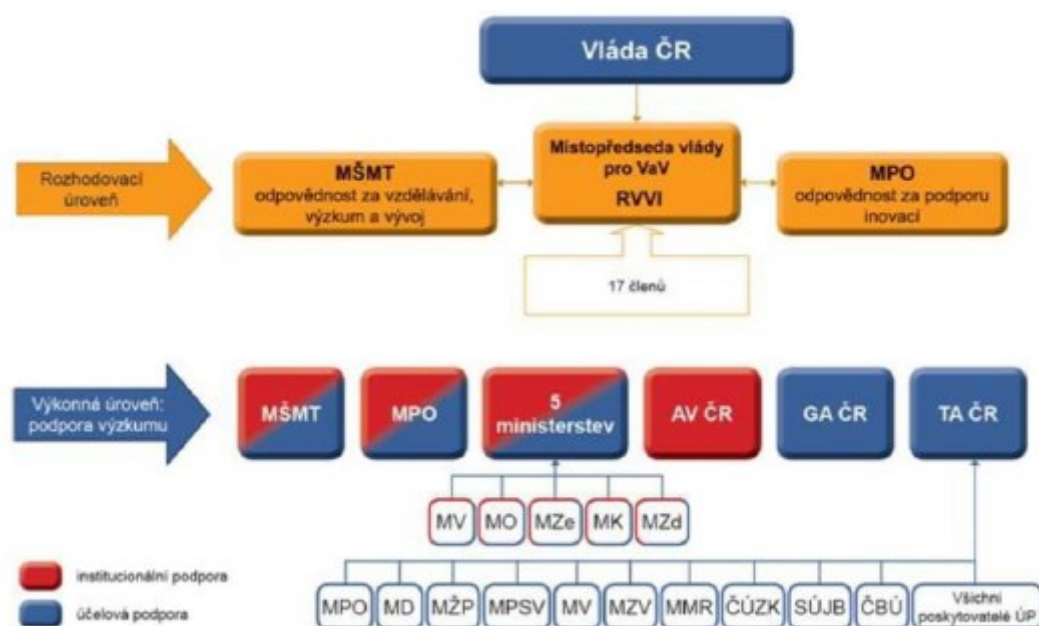
2.1 Podpora výzkumu a vývoje v ČR

V této kapitole bude popsána podpora výzkumu a vývoje v České republice, která je zde rozdělována na přímou a nepřímou metodu.

Systém řízení veřejné podpory výzkumu a vývoje v ČR

Následující schéma v obrázku 1 ukazuje, jak funguje systém veřejné podpory výzkumu a vývoje v ČR.

Obr. 1: Systém řízení veřejné podpory výzkumu a vývoje v ČR

Zdroj: Kačena, Hartman, Komárek & Nedvědová (2016).

Přímá a nepřímá podpora výzkumu a vývoje v ČR

Tato kapitola pojednává o přímé a nepřímé podpoře výzkumu a vývoje v České republice, dále budou zmíněny výhody a nevýhody této podpory. Každý daňový poplatník má právo žádat a získat přímou či nepřímou podporu výzkumu a vývoje (TA ČR, 2016).

Přímá podpora výzkumu a vývoje v ČR – dotace

Pokud mluvíme o přímé podpoře, je v České republice aplikována formou finančních dotací. Známe dva typy přímé podpory. Prvním typem jsou dotace z národních zdrojů, tedy českého státního rozpočtu, což zprostředkovává Technologická agentura České republiky. Finanční dotace lze získat prostřednictvím dotačních programů, ty jsou

následující: Beta 1, Beta 2, Delta 1, Delta 2, Gama, Epsilon, Omega, Národní centrum kompetence, Zéta, Théta a Éta. Na dotaci mají právo dosáhnout jak podniky, tak i výzkumné organizace v rozsahu 25 % - 100 % neinvestičních nákladů. Druhým typem jsou strukturální fondy, kdy jde o spojení zahraničních a národních zdrojů. V případě českých podniků lze hovořit o programu OPPIK (Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost) a TRIO; dotace jsou poskytovány prostřednictvím Ministerstva průmyslu a obchodu (MPO). Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy nabízí program Eureka CZ, Eurostars, Kontakt II, Cost CZ, INGO, EUPRO II. Jednou z dalších podpor jsou evropské dotace, jež jsou podporovány programem Horizont 2020 (Deloitte, 2018).

Dle ČSÚ (2020) se přímá metoda podpory výzkumu a vývoje dále rozděluje na národní, zahraniční a mezinárodní, kdy:

- národní – poskytuje se ze státního rozpočtu nebo jiných veřejných rozpočtů,
- zahraniční – plyne převážně z investičních fondů EU z jejich programů a dalších zdrojů z rozpočtu EU,
- mezinárodní – plyne z vládních a veřejných organizací nacházejících se mimo EU, těmi jsou například CERN, ILL, ESA, NATO, OECD, OSN, WHO, Norské fondy a další.

Přímá metoda je ČSÚ (2020) dále také členěna dle formy financování, a to na institucionální podporu a účelovou podporu. Institucionální podpora se zabývá dlouhodobým rozvojem; jak v rámci výzkumných organizací, vysokoškolského výzkumu, tak i podporou v rámci mezinárodní spolupráce, jejímiž poskytovateli jsou Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR a Akademie věd České republiky. Účelová podpora jsou vlastně programy zprostředkované ministerstvy a agenturami podporujícími právě výzkum a vývoj; poskytovateli jsou MŠMT, Technologická agentura ČR, Grantová agentura ČR a Ministerstvo průmyslu a obchodu. Následující graf 3 zobrazuje poměry výdajů ČR dle těchto forem financování.

Graf 3: Státní rozpočtové výdaje na VaV v ČR dle formy financování (v mld. Kč) v letech 2005 – 2020

Zdroj: ČSÚ (2020)

Výhody a nevýhody přímé podpory výzkumu a vývoje rozděluje technologická agentura ČR (TAČR) (2016) následovně:

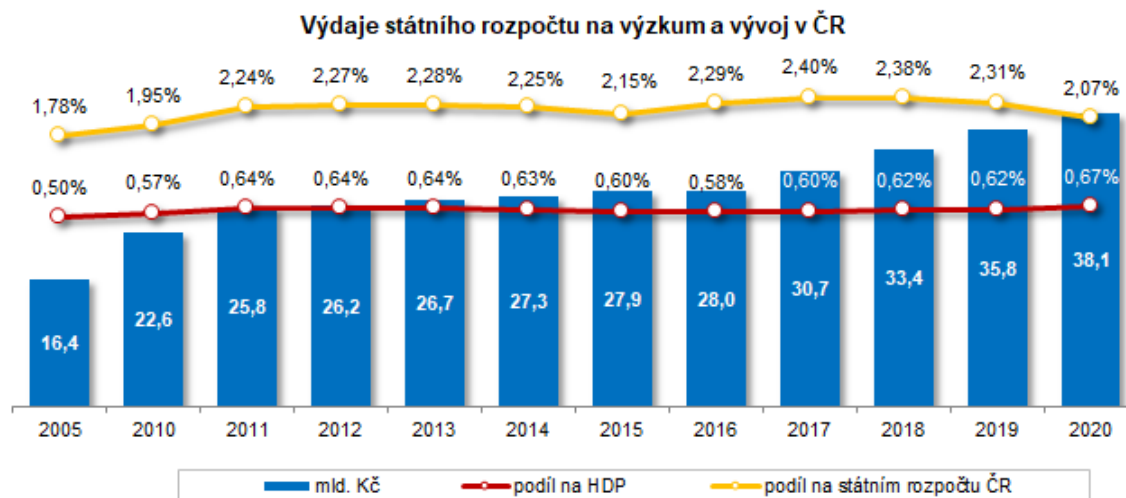
výhody:

- dopředu je známo, za jakým účelem, tedy na co budou dané prostředky využity,
- získání financí z dotace je dáno standardem,
- experti určí, zda se jedná o výzkum a vývoj (bezprostředně před sválením dotace),
- zaštiťuje širší škálu nákladů.

nevýhody:

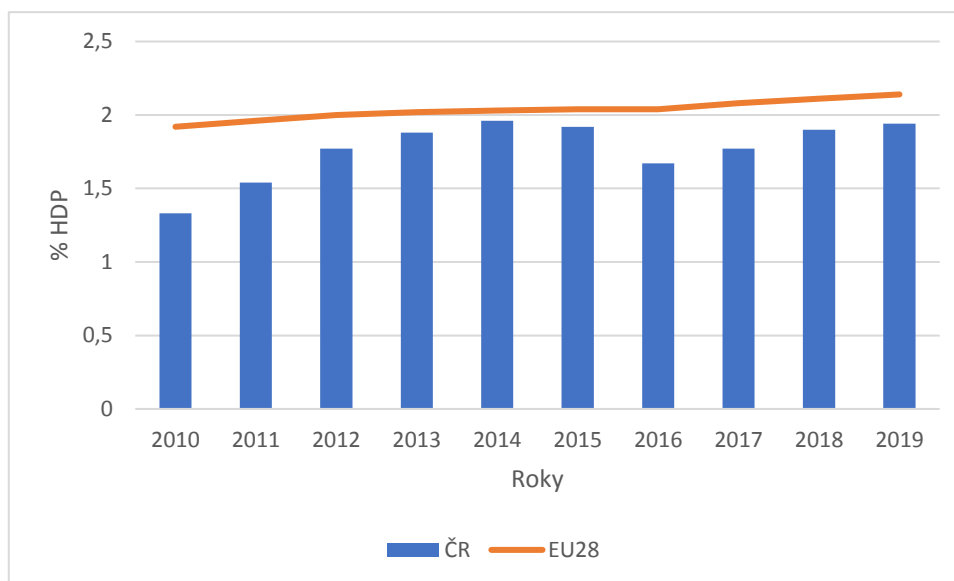
- suma dotačních prostředků se neustále snižuje,
- nízká projektová úspěšnost,
- zacíleno na určité výzkumy,
- administrativní činnost, hodnocení a kontrola projektu přináší vysoké náklady,
- riziko subjektivních a skupinových zájmů při hodnocení,
- selektivní přístup při výběru.

Graf 4: Výdaje státního rozpočtu na VaV v ČR

Zdroj: ČSÚ (2021)

Graf 5: Celkové výdaje na VaV (GERD) – podíl na HDP (Intenzita výzkumu a vývoje)

Zdroj: Eurostat (2020), vlastní zpracování

Pokud je hovořeno o přímé metodě podpory výzkumu a vývoje, lze konstatovat, že se jedná o primární nástroj podpory výzkumu a vývoje a její výši představují výše uvedené dva grafy 4 a 5. Míra přímé metody je sledována v rámci mezinárodní srovnatelné statistiky GBARD (government budget appropriations for R&D by socio-economic objectives). Samotné celkové výdaje jsou sledovány ukazatelem GERD (gross Domestic Expenditure on R&D). V rámci EU mají spolkové země povinnost využívat právě tuto statistickou metodu (ČSÚ, 2020).

Dle grafu 5 lze dedukovat, že celkové výdaje na podporu výzkumu a vývoje v ČR mají rostoucí tendenci až do roku 2016. Rostoucí tendence je přikládána růstu podnikatelských zdrojů, jako jsou veřejné tuzemské i zahraniční. Pokles roku 2016 je zapříčiněn snížením zahraničních veřejných zdrojů z důvodu přechodu na nový program v rámci čerpání ESIF (Evropské strukturální a investiční fondy). Následný ekonomický růst od roku 2017 opět navyšuje celkové výdaje; s tímto růstem je počítáno i v budoucích obdobích. Vzhledem k celkovým výdajům v porovnání s dalšími státy EU, jako jsou například Rakousko nebo Belgie je ČR řazena do kategorie mírných nebo snad i slabých inovátorů (RVVI, 2018).

Nepřímá podpora výzkumu a vývoje v ČR – daňové odpočty či úlevy

V podpoře výzkumu a vývoje v ČR stále zvyšuje svůj podíl právě podpora nepřímá, jež představuje daňové úlevy. Podoba podpory spočívá v možnosti uplatnění odpočtu na výzkum a vývoj od základu daně, podle §34 odst. 4 zákona č. 568/1992 Sb., dále také možnost uplatnit investiční pobídky, jako je například založení technologických center, § 35a a § 35b zákona o daních z příjmu (Deloitte, 2018).

Technologická agentura ČR (TAČR) (2016) uvádí tyto výhody a nevýhody nepřímé podpory výzkumu a vývoje:

Výhody:

- Méně administrativní činnosti,
- bez narušování konkurenčního prostředí,
- není určena pro konkrétní typy činnosti výzkumu a vývoje,
- bez rizika subjektivity, jako je tomu u přímé metody,
- stimulační investic do výzkumu,
- stabilnější prostředí pro podniky v rámci financování výzkumu a vývoje.

Nevýhody:

- Stále náročnější legislativa,
- problematické zjišťování prvku novosti a technické nejistoty,
- lze zneužít,
- daňové kontroly a doměřování daně,
- nelze přesně definovat, jaký má dopad na státní rozpočet.

Formy nepřímé daňové podpory:

- Pobídky a úlevy v oblasti daní,
- úlevy v rámci příspěvků na sociální pojištění,
- odpisová opatření,
- zvýhodněné úvěry v rámci projektů na výzkum a vývoj,
- garanční mechanismus,
- celní podpora v rámci výzkumu a vývoje,
- podpora rizikového kapitálu,
- v rámci projektu výzkumu a vývoje zvýhodněné pronájmy státní i regionální infrastruktury.

Orgány podporující výzkum a vývoj a jejich činnost

Mezi orgány podporující výzkum a vývoj řadíme tyto:

- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT)
 - Jedná se především o orgán státní správy odpovědný za výzkum a vývoj, zajišťuje hlavně spolupráci ČR ve výzkumu a vývoji a přípravu národní politiky; to vše musí být v souladu s mezinárodními smlouvami. Dále pracuje na podpoře infrastruktury a specifickém vysokoškolském výzkumu. Přípravuje podpůrné Národní programy výzkumu a vývoje a připravuje pro to příslušné předpisy. Zastupuje Českou republiku v mezinárodních orgánech a organizacích ministerstva, předkládá zprávu o průběhu a výsledcích spolupráce. Vše konzultuje s radou pro výzkum a vývoj; po projednání s vládou je zpráva zveřejněna (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2022).
- Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO)
 - Lze říci, že jde o jeden z nejdůležitějších národních orgánů podporujících výzkum a vývoj. Dále působí jako ústřední orgán státní správy hlavně pro průmyslovou politiku, průmyslový výzkum a vývoj, rozvoj techniky a technologií malých a středních podniků. Navrhuje dokumenty týkající se problematiky inovací a řídí agenturu CzechInvest. Je obecně známo, že je největším poskytovatelem finanční podpory na výzkum a vývoj (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2022).
- Rada pro výzkum, vývoj a inovace (RVVI)

- Rada pro výzkum, vývoj a inovace slouží vládě ČR jako poradní orgán v oblasti výzkumu, vývoje a inovací. Plní úkoly dle zákona č. 130/2002 Sb. a zahrnuje zejména přípravu Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací ve spolupráci s MŠMT, to vše musí souhlasit s mezinárodními smlouvami. Kontroluje realizaci Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací. Řeší přípravu metodiky hodnocení výzkumných organizací. Podává návrhy na členství v předsednictvu TA ČR a GA ČR. Má úlohu správce a provozovatele informačního systému výzkumu, vývoje a inovací a další dle § 35 odst. 2 zákona 130/2002 Sb.
- Rada je tvořena 17 členy, všichni kromě předsedy jsou jmenováni vládou. Stejně tak je může i odvolávat. Rada má své poradní orgány, jimiž jsou například Odborná komise pro zpracování priorit, Komise pro hodnocení výzkumných organizací a Biochemická komise, zpracovávající podklady pro řešení úkolů Rady.
- Grantová agentura České republiky (GA ČR)
 - Grantová agentura ČR je označována jako organizační složka státu a zároveň také správce rozpočtové kapitoly. Jedná se o samostatnou účetní jednotku, jejíž sídlo nalezneme v Praze,
 - zaštiťuje přípravu a realizaci grantových projektů, také další aktivity spojené se základním výzkumem včetně veřejných soutěží ve výzkumu, vývoji a inovacích na podporu grantových projektů, hodnocení a výběr návrhů grantových projektů, poskytování účelové podpory, kontrolu plnění smluv, hodnocení a kontrolu průběhu řešení grantové podpory; v neposlední řadě jedná s příslušnými orgány ČR a EU,
 - kromě předsedy jmenuje všechny členy Grantové agentury vláda, předseda je volen členy Agentury. V rámci Grantové agentury je zakládána též vědecká rada a kontrolní rada (Zákon č. 130/2002 Sb.).
- Technologická agentura ČR (TA ČR)
 - stejně jako Grantová agentura je organizační složkou státu a správcem rozpočtové kapitoly, rovněž se sídlem v Praze,
 - její náplní je příprava a realizace programů výzkumu, vývoje a inovací včetně programů pro potřeby státní správy, hodnocení a výběr návrhů programových projektů, poskytování účelové podpory, kontrola plnění

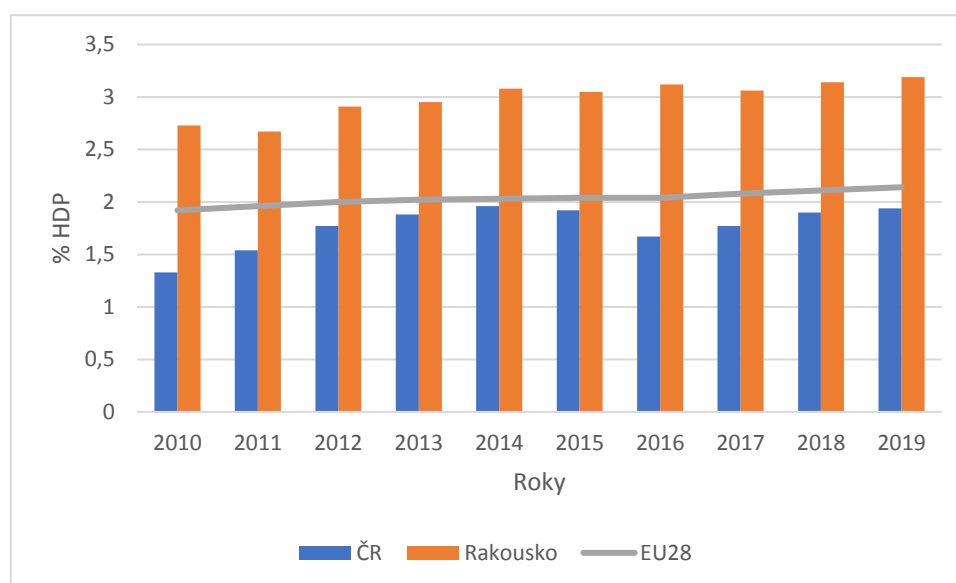
- smluv, hodnocení a kontrola průběhu řešení a plnění cílů, poradenství řešitelům projektů, podpora komunikace mezi výzkumnými organizacemi, jednání s příslušnými orgány,
- i Technologická agentura zřizuje výzkumnou a kontrolní radu (Zákon č. 130/2002 Sb.).

2.2 Podpora výzkumu a vývoje v Rakousku

Výzkum a vývoj

Evropská unie v Horizontu 2020 stanovuje zemím EU do roku 2020 docílit výdajů na výzkum a vývoj v hodnotě 3 % HDP. Rakousko této úrovni dosahuje již v roce 2014, v roce 2018 dosahuje na hranici 3,17 % HDP; pro porovnání, Česká republika v tomtéž roce dosahuje úrovně 1,92 % HDP. Rakousko výdaje na výzkum a vývoj i nadále navyšuje, v roce 2019 dosahuje úrovně 3,21 % HDP. Další dvě popisované země si vedou k roku 2018 následovně. Francie se dostává na úroveň 2,19 % HDP a Velká Británie na úroveň 1,7 % HDP. Graf 6 nám ukazuje nadprůměrný podíl výzkumu a vývoje v HDP Rakouska ve srovnání s průměrem Evropské unie; Rakousko je jednou ze zemí s největším podílem výdajů na výzkum a vývoj v Evropské unii (Štampach, M. 2021).

Graf 6: Celkové výdaje na VaV (GERD) – podíl na HDP (Intenzita výzkumu a vývoje)

Zdroj: Eurostat (2020), vlastní zpracování

Rakousko vidí ve výzkumu a vývoji potenciál pro zvýšení výkonnosti a konkurenceschopnosti společností, dále hospodářský růst a růst pracovních příležitostí.

Austrian Embassy ve svém článku z roku 2016 uvádí tyto trendy v rámci výdajů na výzkum a vývoj v rámci Rakouska. Výdaje a zaměstnanci výzkumu a vývoje se rozčleňují do čtyř sektorů: podnikatelský, vysokoškolský, vládní a soukromé neziskové organizace. Celkové výdaje vynaložené na vědu a výzkum mají v průběhu let stále zvyšující se tendenci. Pro představu, v roce 2015 bylo na vědu a výzkum vynaloženo zhruba 10,50 miliard EUR, do podnikatelského sektoru plynulo 71,4 % z této částky, do vysokoškolského 23,5 %, vládního 4,6 % a do soukromého neziskového 0,5 %. V článku je uveden plán Rakouska na rok 2017, kdy by mělo být pravděpodobně vynaloženo přes 11 miliard EUR na výzkum a vývoj; z databáze Eurostatu (2020) vyplývá, že v roce 2017 bylo vynaloženo 11,2 miliardy EUR, tedy byl ze strany Rakouska splněn.

Silné a slabé stránky inovací

Kučera & Pazour (2008) ve své publikaci uvádějí silné a slabé stránky inovační politiky Rakouska, ty jsou děleny takto:

Silné stránky

- Velice kvalitní institucionální systém,
- vysoká hladina společnostních výdajů na výzkum a vývoj,
- tradiční spolupráce korporací a vytváření sítí mezi nimi,
- velmi silná podpora výzkumu, vývoje a inovací z veřejných zdrojů,
- využívání nástrojů ochrany duševního vlastnictví.

Slabé stránky

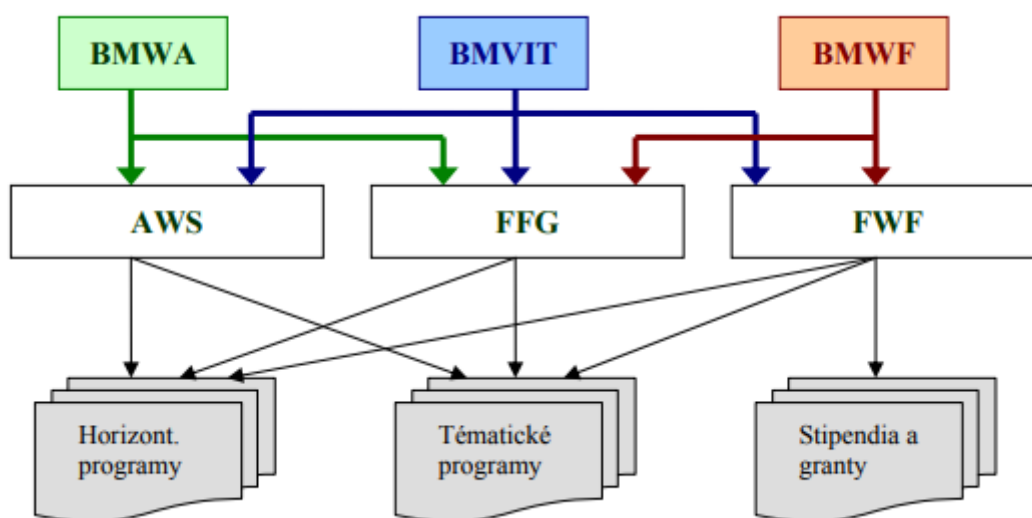
- Ne jednostranné odpovědnosti politiky výzkumu, vývoje a inovací,
- nesprávná koordinace v oblasti politiky výzkumu, vývoje a inovací,
- nedostatečná spolupráce mezi agenturami na podporu výzkumu, vývoje a inovací na federální a regionální úrovni,
- nízké investice rizikového kapitálu v počátečních fázích rozvoje podniků,
- nedostatek lidských zdrojů pro výzkum a vývoj.

Orgány podporující výzkum a vývoj

Mezi orgány podporující výzkum a vývoj řadí Kučera & Pazour (2008) tři ministerstva a tři agentury.

- Ministerstvo dopravy, inovací a technologií (BMVIT)
- Ministerstvo hospodářství a práce (BMWA)
- Ministerstvo vědy a výzkumu (BMWF)
- Fond na podporu vědeckého výzkumu (FWF)
 - Jedná se o ústřední orgán podporující výzkum a vývoj, v roce 2018 do výzkumu a vývoje investoval částku 230,8 milionů EUR (ABA invest work film, 2019).
- Agentura na podporu výzkumu (FFG)
 - Tato agentura podporuje výzkum a vývoj v podobě grantů, v roce 2018 vynaložila výdaje v rámci financování ve výši 685 milionů EUR (ABA invest work film, 2019).
- společnost AWS
 - Tato společnost je vlastně banka, jejímž cílem je rozvoj podnikového podnikání, v roce 2017 vynaložila v rámci financování 1145,4 milionů EUR (ABA invest work film, 2019).

Obr. 2: Systém řízení veřejné podpory výzkumu a vývoje v Rakousku

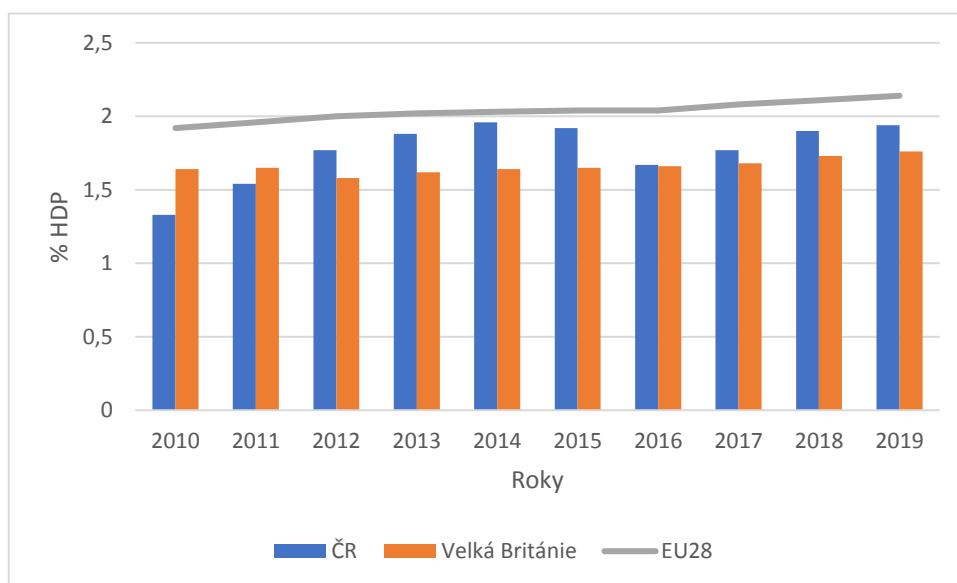
Zdroj: Kučera & Pazour (2008)

Tento obrázek 2 ukazuje provázanost jednotlivých ministerstev a agentur podporujících výzkum a vývoj v Rakousku.

2.3 Podpora výzkumu a vývoje ve Velké Británii

Velká Británie je řazena mezi inovační lídry, dosahuje tedy nejvyšší hodnoty indexu Summary Innovation Index (Havlíček, 2019). I přesto, že vědu a výzkum ovlivnil brexit, snaží se Velká Británie dosahovat těch nejlepších výsledků pro výzkum a inovace a i nadále se snaží pokračovat v rozběhlých spolupracích napříč Evropou i mimo ni. Velká Británie dokonce uzavřela s EU dohodu, jejímž cílem je udržení vysoce kvalifikovaných vědců pracujících ve Velké Británii, zajištění konkurenceschopnosti vědy prostřednictvím přijímání nových talentů z celého světa, zachování přístupu k peněžním prostředkům, které podporují Velkou Británii ve spolupráci s vědci z celého světa; nadále se tedy řídí programem Horizont Evropa. Dále by měla být zachována regulace v rámci podpory vývoje nových léků a technologií (The royal society, 2021).

Graf 7: Celkové výdaje na VaV (GERD) – podíl na HDP (Intenzita výzkumu a vývoje)

Zdroj: Eurostat (2020), vlastní zpracování

I když z výše uvedeného je patrné, že je Velká Británie inovačním lídrem, investice do podpory výzkumu a vývoje jsou nízké, od roku 2012 má dokonce nižší podíl na HDP než ČR. Dá se říci, že v případě nedostatku financí v této oblasti je ohrožena věda Velké Británie, což by mělo fatální dopad na hospodářský růst.

V roce 2019 provedla Velká Británie výdaje na výzkum a vývoj hodnotě 38,5 miliard GBP, nejvyšší procentní podíl plynul do podnikatelského sektoru, a to v hodnotě 67 %, do vysokoškolského vzdělání plynul 24% podíl. Celkové výdaje roku 2019 jsou 1,74 % podílu na HDP. Trendem Velké Británie je dlouhodobě velmi malý meziroční růst tohoto podílu. Na obyvatele bylo vynaloženo v roce 2019 577 liber (Office for National Statistics, 2021).

Silné a slabé stránky inovací

Kučera & Pazour (2008) ve své publikaci uvádějí také silné a slabé stránky inovační politiky Velké Británie, ty jsou děleny takto:

Silné stránky

- Kvalitní institucionální systém,
- kvalita výzkumných a vzdělávacích institucí,
- dostupné kapacity v odvětví výzkumu a vývoje,
- kvalita právního systému a podnikatelského prostředí,
- správně nastavený finanční trh včetně úvěrů a rizikového kapitálu,
- dlouhodobá a kvalitní ochrana práv k duševnímu vlastnictví.

Slabé stránky

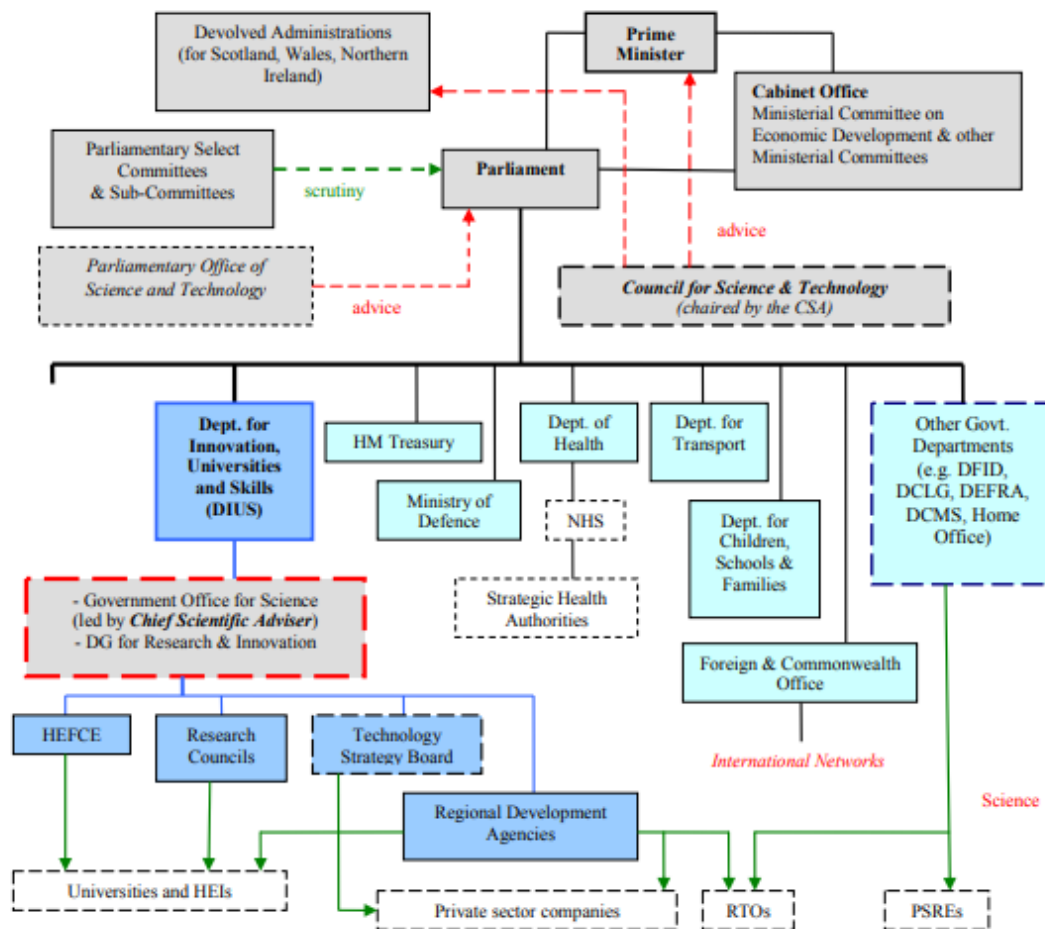
- Vysoká daňová regulace,
- nedostatek vzdělaných pracovních sil,
- nekvalitní vzdělání v oblasti matematiky a vědy,
- nedostatečné množství výzkumných pracovníků,
- neúčinná vládní administrativa.

Orgány podporující výzkum a vývoj

Mezi orgány podporující výzkum a vývoj řadí Kučera & Pazour (2008) v případě Velké Británie tyto:

- Ministerstvo pro inovace, univerzity a dovednosti (DIUS),
- Ministerstvo pro podniky a reformu regulací (BERR),
- Rada pro vědu a technologie,
- Rada pro výzkum Spojeného království (RCUK),
- Rada pro financování vyššího vzdělání (HEFCE).

Obr. 3: Systém řízení veřejné podpory výzkumu a vývoje ve Velké Británii

Zdroj: Kučera & Pazour (2008), vlastní zpracování

Tento obrázek 3 ukazuje provázanost jednotlivých ministerstev a agentur podporujících výzkum a vývoj ve Velké Británii.

Brexit

Zvýšení výdajů do výzkumu a vývoje by mělo ochránit britskou ekonomiku právě před brexitem, jinak by se mohlo stát, že začne zaostávat ve světových zlomových inovacích, jako jsou například vesmírná turistika a robotika. Cílem je zvýšit 1,7% podíl výdajů do výzkumu a vývoje na HDP na 3% podíl. K vysoké úrovni inovačního systému také vedou špičkové univerzity a podniky, které lákají talenty z celého světa (Allen, 2017).

2.4 Podpora výzkumu a vývoje ve Francii

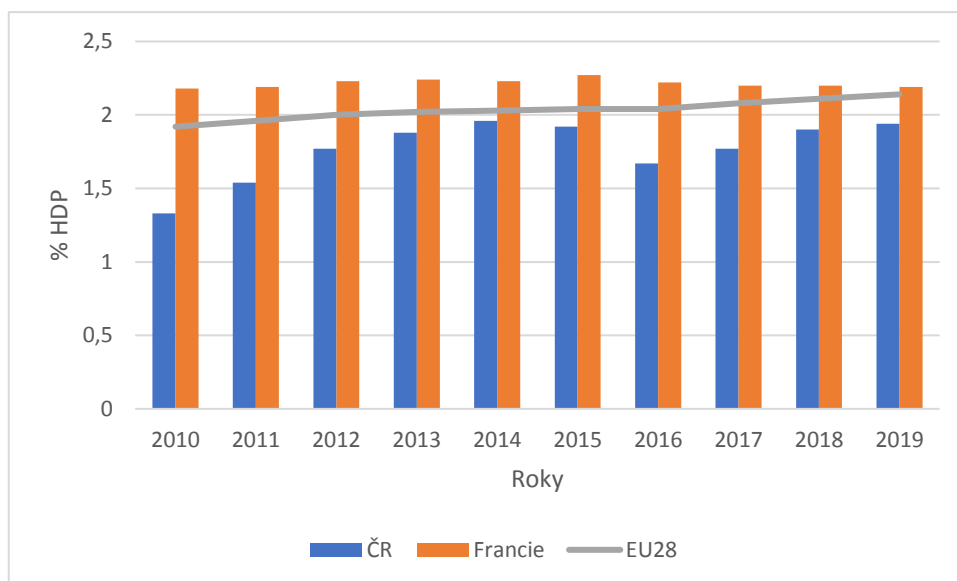
Francie je člen Evropské unie a bývá zařazována do skupiny označované silní inovátoři. Francie se zapojuje do iniciativy nazývané globální Jih, jejímž cílem je odborná příprava výzkumu, a inovace jsou v úzké spolupráci s partnerskými státy. Francouzská diplomacie účastí v této iniciativě zajišťuje dobrou pověst francouzskému výzkumu a udržuje konkurenceschopnost země. Politika této země podporuje čtyři hlavní cíle rozvoje výzkumu a vývoje v zemi. Těmi jsou:

- podpora odborné přípravy mladých výzkumných pracovníků,
 - pomoc při začleňování do mezinárodních týmů
- podpora vytváření sítí týmy Jih/Jih a Sever/Jih,
 - tento cíl chce zajistit kapacitu v rozvojových zemích, a to hlavně pro inovace, a tím pádem eliminovat vědeckou propast
- posílení vnitrostátních odborných znalostí partnerských zemí,
 - cíl má zodpovědět otázky položené politickými činiteli, dále posílit vědecké obce
- přispívání k úsilí o vědeckou excelenci prováděním konkrétních opatření.
 - zajištění rozvoje výzkumných a vysokoškolských institucí v nejvíce znevýhodněných zemích

Na tyto cíle vynakládá Francie finance ve výši přibližně 350 milionů EUR ročně (France diplomatie, 2018).

Výzkum a vývoj ve Francii je z velké části financován společnostmi. Společnosti vynakládají 85 % z celkových výdajů do výzkumu a vývoje, vláda pouze 8 %. Podniky sídlící ve Francii pokrývají 55 % hrubých domácích výdajů na výzkum a vývoj dle GERD. Ve srovnání s Japonskem (77,3 %), Korejí (75,3 %), Německem (65,8 %) nebo Spojenými státy (60,9 %) je tento 55 % podíl financování ze soukromého sektoru o poznání nižší. Ovšem ve srovnání s Velkou Británií je na tom Francie lépe; Británie ze soukromého sektoru financuje 46,5 % výdajů a ze zahraničí přijímá téměř 19 %, kdežto Francie pouze 8 % (Ministre de l'enseignement superieur, de la rechrche et de l'innovation, 2017).

Graf 8: Celkové výdaje na VaV (GERD) – podíl na HDP (Intenzita výzkumu a vývoje)

Zdroj: Eurostat (2020), vlastní zpracování

V roce 2000 se podíl výdajů na výzkum a vývoj Francie pohyboval na hladině 2,08 %, tato hodnota vyšplhala do roku 2019 na hodnotu 2,19 %. Dle grafu 8 je celková intenzita výzkumu a vývoje ve Francii hodnocena ČSÚ (2018) jako stabilní, ale s pomalým tempem růstu, v některých letech je téměř na stejné úrovni jako ČR, přičemž ČR je hodnocena jako průměrný inovátor z výše uvedeného, Francie je řazena mezi lídry.

Prostřednictvím Regionálního vědeckého partnerství a Fondu prioritní solidarity podporuje Francie výzkum a vývoj i v jiných státech, převážně v bývalých francouzských koloniích. Podílí se na podpoře desítek projektů výzkumu a vývoje a to v šedesáti zemích. Programy jsou z velké části založeny na regionálním rozvoji, posílení vědeckých a výzkumných týmů a převážně cílí na oblasti rozvojových zemích (France Diplomatie, 2018).

Orgány podporující výzkum a vývoj

Tyto organizace mají ve Francii odpovědnost za výzkum a vývoj a podporují jej:

- Ministerstvo školství, výzkumu a technologie,
- Vrchní poradní orgán pro výzkum a vývoj,
- Státní centrum pro vědecký výzkum (CRNS),
- Národní výzkumná agentura (ANR),
- Fond prioritní solidarity (FSP).

V případě výzkumu a vývoje ve Francii jde o centralizovaný systém, tedy převážná část všech kompetencí je svěřena jednomu ministerstvu, zde Ministerstvu školství, výzkumu a technologie, poradním orgánem ministerstva je právě Vrchní poradní orgán pro výzkum a vývoj, jehož předsedou je ministr školství, výzkumu a technologie. Radí převážně v oblasti politiky výzkumu (Úřad vlády ČR, 2022).

3 Analýza uplatnění daňového odpočtu na výzkum a vývoj v ČR

3.1 Daňová podpora výzkumu a vývoje v České republice

V České republice dělíme podporu výzkumu a vývoje na přímou a nepřímou. Přímou podporou jsou institucionální podpory, grantové podpory, programové projekty či mezinárodní spolupráce (Janeček & kol., 2012). Nepřímou, která probíhá prostřednictvím daňových pobídek a úlev, urychlené odepisování, snížení odvodů sociálního pojištění, osvobození od cel, mechanismy garancí, zvýhodněné úvěry, podpora rizikového kapitálu, zvýhodněný pronájem státní či regionální infrastruktury (Adámková, 2008).

3.1.1 Legislativa

O daňovém odpočtu a jeho specifikách mluví zákon 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění. Problematika odpočtu na výzkum a vývoj je obsažena v § 34, konkrétně § 34a, § 34b, § 34ba, § 34d, § 34e. V následujících kapitolách bude tato problematika podrobněji popsána.

§ 34 zákona č. 586/1992 Sb.

Odpočtem na výzkum a vývoj se zabývají tyto kapitoly zmíněného paragrafu 34 dle Markové (2021):

- § 34a výše odpočtu na podporu výzkumu a vývoje
- § 34b výdaje vynaložené na výzkum a vývoj zahrnované do odpočtu
- § 34ba oznámení o záměru odečíst od základu daně odpočet na podporu výzkumu a vývoje
- § 34d odpočet na podporu výzkumu a vývoje u společníků osobních obchodních společností
- § 34e závazné posouzení výdajů vynaložených na výzkum a vývoj zahrnovaných do odpočtu.

Výše odpočtu na podporu výzkumu a vývoje

Vančurová, Láchová & Zídková (2020) ve své publikaci uvádějí dvě sazby odpočtu podpory výzkumu a vývoje a dobu, po kterou se odpočet uplatňuje.

Sazby:

- základní sazba - 100 % do výše, ve které výdaje na výzkum a vývoj běžného zdaňovacího období dosáhnou stejných výdajů za minulé zdaňovací období
- zvýšená výměra - 110 % výdajů na výzkum na vývoj ve výši, ve které převýšily tyto výdaje za předešlé zdaňovací období

Doba, po kterou se uplatňuje odpočet, je ta, jež:

- končí dnem předcházejícím dni, ve kterém začíná období,
- je stejně dlouhá jako období.

Obdobím je myšleno dle zákona č. 586/1992 Sb.:

- zdaňovací období,
- období, za které se podává daňové přiznání.

Každou položku, jež lze považovat za položku výdajů odčitatelnou, jako odpočet na výzkum a vývoj, má možnost společnost odečíst hned dvakrát. Jednou jako daňově uznatelný náklad, podruhé jako zvláštní odčitatelnou položku.

Výdaje vynaložené na výzkum a vývoj zahrnované do odpočtu

Mezi výdaje vynaložené na výzkum a vývoj lze dle zákona č. 586/1992 Sb. zahrnout tyto:

- poplatník je vynaložil ode dne podání oznámení o úmyslu odečítat od základu daně odpočet na podporu výzkumu a vývoje při realizaci projektu výzkumu a vývoje:
 - experimentální či teoretickou práci,
 - projekční a konstrukční práci,
 - výpočty,
 - návrhy technologií,
 - výrobu funkčního vzorku či prototypu nebo jeho části související s realizací projektu výzkumu a vývoje,
- jsou výdaji na dosažení a udržení příjmů,
- jsou evidovány odděleně od ostatních výdajů.

Těmi, které zahrnout nelze, jsou:

- výdaje podporované, a to i jen malou částkou z veřejných zdrojů,
- výdaje na služby, kromě těch uvedených v § 34b odst. 2 písm. b),
- licenční poplatky,
- výdaje spojené s nehmotnými výstupy výzkumu a vývoje, pořízených od cizích osob, mimo těch, které se přímo podílí na realizaci projektu výzkumu a vývoje nebo jsou zprostředkovány od veřejné vysoké školy.

Oznámení o záměru odečíst od základu daně odpočty na podporu výzkumu a vývoje

Novinkou pro odpočet na podporu výzkumu a vývoje je povinnost oznámit úmysl odpočtu na podporu výzkumu a vývoje od základu daně z příjmu. Poplatník musí toto oznámení podat za každý projekt, za který chce uplatňovat odpočet, samostatně. Obsah oznámení je dán zákonem o dani z příjmu. V oznámení je nutné uvést:

- název projektu výzkumu a vývoje vystihující jeho obecné zaměření,
- základní identifikační údaje o poplatníkovi
 - obchodní firma nebo název a adresa sídla poplatníka, pokud jde o poplatníka daně z příjmu právnických osob,
 - jméno, adresa sídla podnikatele a adresa místa trvalého pobytu poplatníka, pokud se jedná o fyzickou osobu,
 - daňové identifikační číslo, je-li jejím vlastníkem (Ryvald, 2021).

Odpočet na výzkum a vývoj u společníků osobních obchodních společností

Poplatník, jenž je společníkem veřejné obchodní společnosti, může odpočet na podporu výzkumu a vývoje zvýšit o poměrnou část. Tato poměrná část vlastně představuje poměr, jímž společník přispívá veřejné obchodní společnosti k dosažení zisku.

Poplatník v podání komplementáře komanditní společnosti má možnost zvýšit odpočet na podporu výzkumu a vývoje o poměrnou část stejně jako společník veřejné obchodní společnosti o poměrnou část, kterou se podílí na zisku komanditní společnosti (zákon č. 586/1992 Sb.).

Závazné posouzení výdajů vynaložených na výzkum a vývoj zahrnovaných do odpočtu

Poplatník, který podá oznámení o záměru odečíst od základu daně odpočet na podporu výzkumu a vývoje, požádá správce daně o vydání rozhodnutí o závazném posouzení výdajů vynaložených na výzkum a vývoj zahrnovaných do odpočtu.

Objektem posouzení výdajů je určení výdajů vynaložených na výzkum a vývoj zahrnovaných do odpočtu pro účely odpočtu na podporu výzkumu a vývoje.

Do žádosti, která provází vydání rozhodnutí o posouzení výdajů vynaložených na výzkum a vývoj a posléze zahrnovaných do odpočtu daně z příjmu, je nutné zahrnout:

- název a cíle projektu výzkumu a vývoje,
- soupis všech činností, jež jsou poplatníkem považovány za činnosti podporované při realizaci projektu výzkumu a vývoje; nesmí chybět samotné odůvodnění, proč jsou tyto činnosti považovány poplatníkem za činnosti nutné k realizaci projektu výzkumu a vývoje,
- výčet všech výdajů, poplatníkem považovaných za výdaje na výzkum a vývoj,
- souhrn činností, u kterých si poplatník není jistý, zda tyto výdaje spadají mezi činnosti zahrnované do odpočtu na podporu výzkumu a vývoje,
- nesmí chybět ani metoda, kterou jsou rozdělovány jednotlivé výdaje vynaložené na realizaci projektu výzkumu a vývoje,
- období, jež je závazně posuzováno,
- návrh výroku o rozhodnutí o závazném posouzení (Marková, 2021).

Vymezení činností zahrnujících či nezahrnujících se do odpočtu od základu daně

Činnosti, které lze zahrnout

Činnosti, které lze zahrnout jako odčitatelnou položku od základu daně z příjmu výzkumu a vývoje, jsou dle MF ČR (2014) následující:

- experimentální nebo teoretická práce, jejímž cílem je získání nových znalostí, informací, dovedností o zkoumaných jevech, vysvětlení jejich příčin, dopadů při jejich využívání nebo nové znalosti o výrobních procesech, technologiích nebo službách,

- systematické, tvůrčí využívání získaných informací, dovedností z výzkumu, jež vedou k instalaci nových nebo vylepšených technologií, systémů, jež vyprodukují nový nebo vylepšený materiál, výrobek, stroj,
- výroba funkčních vzorků nebo prototypů produktů; lze zařadit i prvotní výrobky,
- ověření prototypů, poloprovozních nebo předváděcích zařízení,
- projekt, konstrukční práce, výpočty, návrhy technologií, které vedou k vývoji či inovaci zavedených výrobních procesů nebo výrobků,
- testy nových nebo inovovaných výrobků, procesů, jež vznikly projektem výzkumu a vývoje,
- zkušební provozy, výroby, které jsou spuštěny s cílem vyhodnotit hypotézy, sestavit vzorce, specifikovat nový výrobek nebo projektovat nové stoje k zavedení nové výroby,
- lze také zařadit práce na bázi rozvoje nových či modifikovaných průzkumů a statistických systémů, vývoj nových metrik šetření, vyvíjení nových metod zkoušení, studie proveditelnosti projektů, zprávy obsahující výsledky projektů,
- tvůrčí vývoj softwaru, jež má vysvětlovat vědecké a technické nejistoty; řadíme sem například operační systémy, programovací jazyky, řízení dat, komunikační softwary, vývoj internetové technologie, vývoj nových algoritmů a další,
- zdravotnický a farmaceutický výzkum a vývoj, klinické zkoušky léků, vakcín, léčebných metod do doby, než začne jejich plynulá výroba,
- šlechtitelské činnosti po dobu, než je registrována nová odrůda, včetně vyhodnocování užitečných vlastností, které jsou prováděné právě při registraci,
- výzkum a vývoj zahrnující služby, za které se považuje výzkum a vývoj rizikových modelů, výzkum a vývoj vedoucí k zásadně vylepšeným službám, vývoj nových metod a nástrojů na průzkum,
- dále také zařazujeme zpracování, interpretaci a sběr údajů, studii záměrů politiky národní, regionální, místní nebo podnikatelské sféry; lze zahrnout jen v případě, pokud se jedná o úpravu stávajících či sepsání nových metodik s ocenitelným prvkem novosti.

Činnosti, které nelze zahrnout

Pokud mluvíme o činnostech, které nelze zahrnout do odpočtu daně z příjmu, pak jsou to dle MF ČR (2014) tyto:

- univerzitní a institucionální výcvik a vzdělávání pracovníků vyšším a pomaturitním vzděláním,
- příbuzné vědeckotechnické činnosti, jimiž jsou myšleny informační služby, tedy shromažďování, kódování, klasifikace, zaznamenávání, rozšiřování, překládání, analyzování, vyhodnocování, vykonávané vědeckotechnickými zaměstnanci. Dále bibliografickou, informační, poradenskou, patentovou službou, zpracování údajů na bázi geologických, meteorologických průzkumů, astronomická pozorování, sčítání lidu, průzkum trhu, udržování národních standardů, kalibraci a analýzu materiálů a další,
- studie proveditelnosti, specializovaná zdravotní péče, rutinní zkoumání a používání lékařských znalostí mimo ty, které jsou využívány právě v rámci projektu,
- operace spojené s patentovou a licenční činností, studie zaměřené na záměry politiky a podnikatelské činnosti, udržování národních standardů, kalibrace druhotných standardů mimo ty, které využívá projekt,
- administrativní a podpůrné činnosti centrálních oddělení poplatníků, jde hlavně o aktivity finančního, personálního oddělení, manažerů, přepravy, skladování, úklidu, oprav, údržby a bezpečnosti,
- běžné používání lékařských praktik, zahrnující lékařskou péči, výlučně té, co je spojena s projektem,
- udržovací šlechtění,
- stálá analýza,
- ty činnosti, které neobsahují prvek novosti.

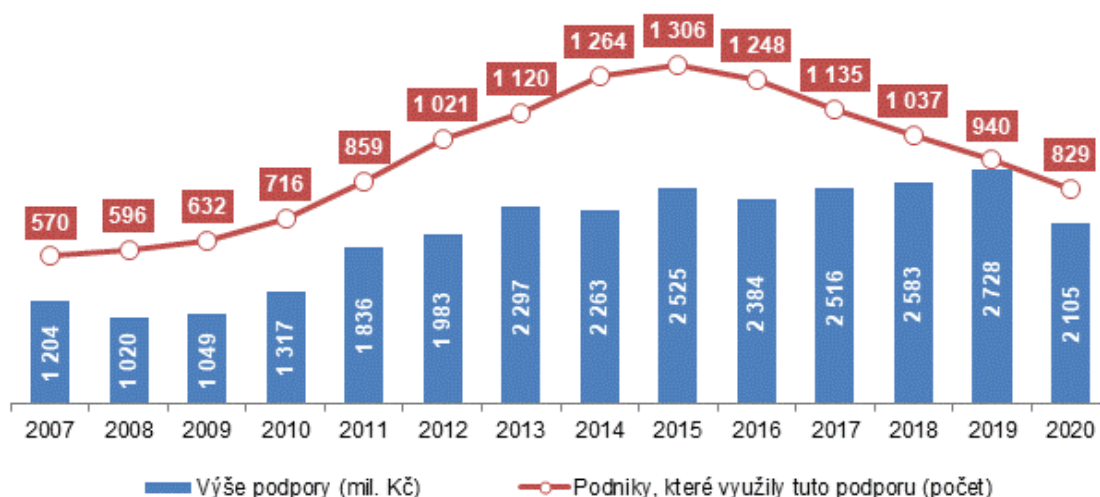
3.1.2 Specifika uplatnění daňového odpočtu

Daňový odpočet slouží poplatníkovi, při splnění zákonem daných podmínek, jako snížení daňového základu a tím pádem odvádí nižší daň z příjmů. Výdaje na výzkum a vývoj lze v dané výši uplatnit dvakrát. Poprvé se jedná o výdaje sloužící k dosažení, zajištění a udržení příjmů pro daňové účely a podruhé jako o odčitatelnou položku od základu daně.

Cílem daňových pobídek a úlev je zvyšování výdajů do projektů výzkumu a vývoje (Asociace výzkumných organizací, 2018).

Vývoj příjemců daňových zvýhodnění ČR

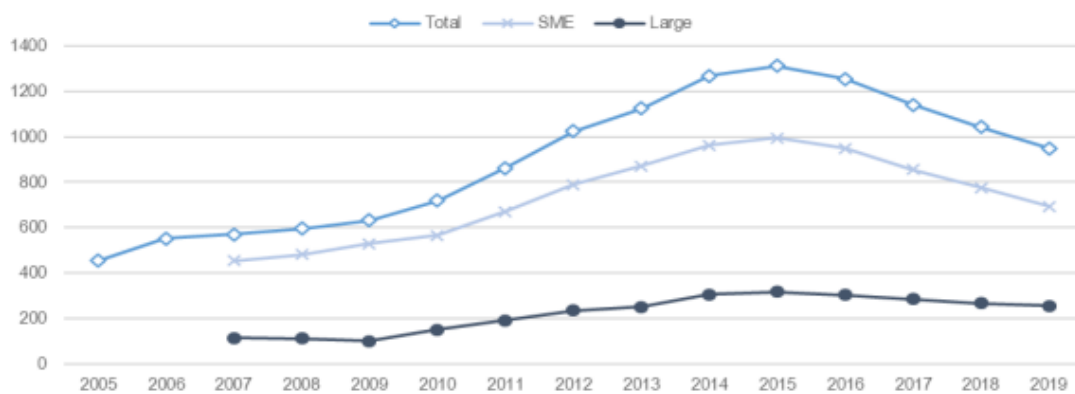
Graf 9: Nepřímá veřejná podpora výzkumu a vývoje ČR v období 2007 – 2020

Zdroj: ČSÚ (2021)

Nepřímá veřejná podpora výzkumu a vývoje v ČR se poprvé objevuje v roce 2005; podniky poprvé mohly využít daňový odpočet a snížit daň. Ve sledovaném období grafu 9 je patrný růst podniků, které odpočet využily, až do roku 2015. Od roku 2015 tento počet postupně klesá. I přesto, že v letech 2017 – 2019 počet podniků klesá, odpočty naopak rostou. Podniky, které odpočet využily, vynaložily na projekty výzkumu a vývoje velký objem výdajů, proto došlo k růstu, i když počet pokles.

Graf 10: Počet příjemců daňových úlev na výzkum a vývoj v ČR v období 2005 – 2019

Zdroj: OECD (2021a)

4 Analýza uplatnění daňového odpočtu na výzkum a vývoj v dalších zemích

V rámci zadané diplomové práce bude v této kapitole přiblížena problematika týkající se podpory a daňového odpočtu výzkumu a vývoje v Rakousku, Velké Británii a Francii.

O Rakousku je dlouhodobě známo, že patří mezi země vykazující velmi vysoký podíl vynaložených prostředků právě na výzkum a vývoj v poměru HDP v porovnání s ostatními zeměmi. Velká Británie rozděluje odpočet na výzkum a vývoj do samostatných skupin; jednou jsou střední a malé podniky, v druhé skupině jsou zastoupeny velké podniky. Pokud hovoříme o Francii, ta je řazena do skupiny zemí označovaných jako silní inovátoři.

V těchto zemích i v mnoha dalších funguje podpora výzkumu v podobě přímých dotací a nepřímých pobídek, jako je odpočet z daní. Například v Německu neexistuje nepřímá podpora, naopak v Nizozemsku převažuje (Ekonomický deník, 2016).

Evropská unie ve své směrnici COM z roku 2011 v článku 12 hovoří o příjmech/výnosech, od kterých se následně odečítají náklady/výdaje. Ve směrnici se nově objevuje superodpočet na vědu a výzkum. Navíc je poplatníkovi povoleno odečíst 50 % z výše základních nákladů na výzkum a vývoj, které vznikly v běžném zdaňovacím období, výjimkou jsou náklady vynaložené na nehmotný majetek. Pokud tyto náklady překročí limit 20 mil. EUR, pak je poplatník oprávněn odečíst nad limit 25 %. Nově se také objevuje superodpočet pro malé začínající podniky (mimo spojených osob), musí však být inovativní. Společnost nesmí být zalistovaná, registrována déle než 5 let, nesmí mít méně než 50 zaměstnanců, roční obrat nižší než 10 mil. EUR, její vznik nebyl fúze. V takovém případě je společnost oprávněna odečíst 100 % nákladů na výzkum a vývoj. V roce 2017 prochází zmíněná směrnice inovací, dochází ke změnám. Superodpočet má stávající hodnotu odpočtu 50 %, ale druhý 25% limit je změněn na 33%. V návrhu je dále jednáno o zrušení superodpočtu pro začínající podniky (Nerudová, 2017).

4.1 Daňová podpora výzkumu a vývoje v Rakousku

4.1.1 Legislativa

Rakousko používá pro určení, zda se jedná o činnost výzkumu a vývoje, Frascati Manual. Dále se řídí rakouským zákonem o dani z příjmu z roku 1988, § 108 c, a vyhláškou rakouského spolkového ministerstva financí, BGBl II 2002/506. Jako výzkum a vývoj tedy hodnotí vynalézavou činnost, jež je prováděna systematickým způsobem a využívá vědeckých metod. Výzkum a vývoj má jasný účel, kterým je zvyšovat znalosti, dosažení vědeckého či technologického pokroku nebo samotného nového vývoje, jehož nástrojem je aplikace získaných znalostí výzkumem. To vše je zahrnováno jak v základním, aplikovaném či experimentálním výzkumu, tak u výzkumu, který nebyl úspěšný a jeho výstupem byl tedy negativní výsledek (KPMG International, 2017).

Oddíl 108c rakouského zákona o dani z příjmu dále rozlišuje vlastní výzkum a vývoj, činnosti a externí smluvní výzkumy a vývoje.

Smluvní výzkum neboli outsourcing se musí řídit následujícími pravidly:

- Samotný výzkum a vývoj musí být zadán rakouským subjektem, stálou provozovnou,
- výdaje, které lze zahrnout, musí plynout ze společností nebo organizací se sídlem v EU nebo EHP,
- zadávající společnost nesmí být ovlivněna právě tou společností, které zakázku zadala, a ani nesmí být v totožné skupině,
- sleva na dani na výzkum a vývoj je uplatnitelná pouze v pro výdaje do výše 1 milionu EUR za finanční rok (KPMG International, 2017).

Výše odpočtu na výzkum a vývoj

V systému rakouské podpory výzkumu a vývoje je zahrnut i odpočet na výzkum a vývoj v podobě peněžního příspěvku, připsaného na poplatníkův daňový účet. Odpočet mohou uplatňovat jak na vývoj a výzkum prováděný v tuzemsku (Rakousku), tak i v zahraničí. Poplatníci hovoří o rakouském systému jako o velice atraktivním, jelikož nebere v potaz finanční situaci podniku. Podnik se tedy může nacházet v zisku nebo ve ztrátě (KPMG International, 2017).

Výše odpočtu na výzkum a vývoj od samotného svého vzniku prošla několika úpravami. Její původní úroveň v roce vzniku byla na úrovni 3 %, v roce 2003 se zvyšuje na 5 %, v roce 2004 na 8 %, v roce 2011 na 10 % a v roce 2016 na 12 %. Její růst se zastavil v roce 2018, kdy se navýšila na zatím konečnou hodnotu 14 % (OECD, 2021b).

Náklady/výdaje zahrnované do odpočtu na výzkum a vývoj

Uplatnit odpočet smí poplatník jen v případě splnění podmínek, jež jsou uvedeny v § 108c rakouského zákona o dani z příjmu. Dále se musí řídit vyhláškou BGBl II 2012/515 rakouského spolkového ministerstva financí.

BGBl II vyhláška označuje jako náklady uplatňované v rámci odpočtu na výzkum vývoj tyto:

- platy a mzdy a v nich zahrnuté vedlejší mzdové náklady,
- materiál pro fixní náklady na výzkum a vývoj,
- kapitálové investice včetně těch do nemovitostí,
- finanční náklady související s výzkumnými a vývojovými činnostmi,
- ostatní nepřímé přidělitelné náklady,
- výdaje musí být sníženy o nezdanitelné příjmy.

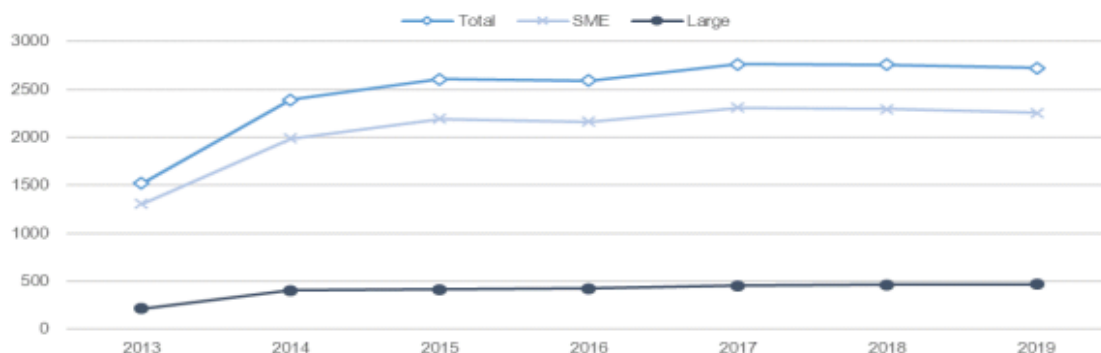
Registrace a nárok na odpočet

Počínaje rokem 2012 má každá společnost povinnost vyplnit žádost o uplatnění odpočtu na výzkum a vývoj. Tato žádost musí být dále předána rakouské agentuře pro podporu výzkumu a vývoje; ta má za úkol posoudit uznatelnost nákladů uvedených v dané žádosti, jež mají sloužit pro odpočet na výzkum a vývoj. Žádost na odpočet musí být podána před tím, než je podáno daňové přiznání dané společnosti, a společnost má možnost nárokovat odpočet nejdříve na konci finančního roku (KPMG International, 2017).

4.1.2 Specifika uplatnění daňového odpočtu

Vývoj příjemců daňových zvýhodnění Rakouska

Graf 11: Počet příjemců daňových úlev na výzkum a vývoj v Rakousku v období 2013 – 2019

Zdroj: OECD (2021b)

V průběhu let 2013 – 2019 Rakousko zaznamenalo rostoucí trend ve využívání pobídek v podobě daňového odpočtu na výzkum a vývoj. Počet žadatelů se rapidně zvyšuje, žádosti podávají převážně majitelé malých a středních podniků, kteří si připisují 80 % nárůstu požadavků na daňové úlevy spojené s výzkumem a vývojem ve sledovaném období. Od roku 2013 do roku 2019 vzrostl počet malých a středních podniků žádajících o úlevy z 1300 na 2250. U velkých firem počet vzrostl z 215 na 470 (OECD, 2021b).

4.2 Daňová podpora výzkumu a vývoje ve Velké Británii

Inovační lídři, mezi něž patří právě Velká Británie, zaručují společnostem zabývajícím se výzkumem a vývojem přímou a nepřímou podporu v podobě daňových pobídek, zrychlených odpisů, návratných i nenávratných finančních výpomocí a také patentových pobídek (Ernst & Young, 2017).

Velká Británie přináší daňovou podporu výzkumu a vývoje prostřednictvím slevy na dani, jež je založena na objemu vložených peněz. U velkých společností byla v roce 2016 nahrazena objemovým daňovým kreditem, označovaným RDEC. Daňové pobídky pro výzkum a vývoj jsou děleny na dvě skupiny: Firemní daňový kredit pro výzkum a vývoj a Výzkum a vývoj kreditní schéma (RDEC) (OECD, 2021c).

4.2.1 Legislativa

Daňové pobídky Velké Británie upravuje zákon Corporation Tax Act 2010, známý jako zákon o dani z příjmu právnických osob. Tento zákon je úpravou a provádí původní obsah zákona části 13 v Corporation Tax Act z roku 2009 dodatečných daňových úlev na výzkum a vývoj daně z příjmu právnických osob (HMRC, 2011).

Náklady/výdaje zahrnující do odpočtu na výzkum a vývoj

Náklady či výdaje na výzkum a vývoj jsou upraveny účetním standardem SSAP 13 z roku 1998 vydaným radou pro účetní standardy; ve standardu jsou vymezeny jak činnosti, které lze zahrnout, tak i činnosti, které nelze zahrnout, jako odpočet na výzkum a vývoj. The Institute of Chartered Accountants v prohlášení o standardní účetní praxi číslo 13 z roku 1989 rozděluje činnosti takto:

Činnosti, které lze zahrnout, jsou:

- experimentální, teoretická a další činnost zaměřená na získání či prohlubování stávajících znalostí,
- aplikace získaných znalostí,
- formulace a uplatnění návrhu pro výzkum a vývoj,
- testování produktů, procesních nebo servisních alternativ,
- návrh, konstrukce, testování modelů, prototypů, prvních výrobků,
- navržení nových technologií, vylepšení stávajících produktů, služeb nebo postupů,
- konstrukce a pilotážní provoz daných závodů.

Činnosti, které nelze zahrnout, jsou:

- testování a analýza vybavení, výrobků; předmětem kontroly je kvalitativní či kvantitativní kontrola,
- pravidelně se měnící výrobky a služby nebo postupy i přesto, že by mohly zvyšovat úroveň společností,
- provozní výzkum, jenž nespadá ke konkrétním výzkumným a vývojovým aktivitám,
- náklady, které vznikají poruchami v průběhu komerční výroby,
- právní a administrativní činnosti spojené s procesem žádosti o patentovou ochranu či soudními spory,

- ty činnosti, jež zahrnují návrh a konstrukční inženýrství, jehož účelem je konstrukce, přemístění, úprava, zahájení výroby vybavením, které se dá použít k realizaci daného projektu,
- průzkum trhu.

I ve Velké Británii se klade důraz na existenci projektu, při němž byly dané náklady vynaloženy. Standard SSAP 13 z roku 1989 uvádí základní pravidla o existenci projektu, tedy:

- definice projektu musí být jasně zadána, definována,
- výdaje a náklady, které vznikají plněním projektu, je nutné vést odděleně.

Pokud jsou výše uvedená pravidla projektem splněna, je projekt dále posuzován kritérii, která jsou uvedena ve standardu SSAP 13, a to v článku 11. Do těchto kritérií se zahrnuje technická proveditelnost, konkurenceschopnost, výdaje na vývoj, které vznikají projektem, včetně dalších souvisejících nákladů, následně krytých příjmy, a v neposlední řadě je posuzována existence přijatelných zdrojů nebo jejich získání, jež vedou k dokončení projektu a zvýšení pracovního kapitálu (The Institute of Chartered Accountants, 1989).

Obecně se za činnosti výzkumu a vývoje označují ty činnosti, jejichž projekt cílí na vědecký pokrok nebo pokrok v technologiích či řeší vědecké nebo technologické nejistoty (KPMG International, 2017).

4.2.2 Specifika uplatnění daňového odpočtu

Daňové pobídky Velké Británie jsou závislé na velikosti podniku; disponuje tedy dvěma režimy. Jeden slouží problematice malých a středních podniků, druhý je určen pro velké podniky a je nazývaný RDEC.

Velké podniky

V rámci velkých společností hovoříme o daňové úlevě ve výši 13 % kreditu (OECD, 2021c). Jde o stvrzenku, která je zdanitelným dobropisem ve výši právě 13 % z kvalifikované částky výdajů a nákladů na projekty výzkumu a vývoje, v rámci korporátní daně z příjmu 20 % dává tato stvrzenka společnosti peněžitý příspěvek ve výši 8,8 %. Tento kredit je dále využit k úhradě splatných daňových závazků (například daňový nedoplatek), které má společnost vůči finančnímu úřadu, avšak musí být využita

dřív, než se částka daňových závazků stane splatná společností (KPMG International, 2017).

Malé a střední podniky

Malé a střední podniky disponují dodatečným odpočtem 130 % způsobilých výdajů, k tomu ještě mohou provést odpočet běžných výdajů ve výši 100 % a docílit tak celkového odpočtu ve výši 230 %. Pro účely odpočtu musí malý nebo střední podnik splňovat následující požadavky:

- méně než 500 zaměstnanců,
- obrat nepřesahující 100 milionů EUR ročně nebo,
- hrubá bilanční aktiva nepřesahují 86 milionů EUR.

Společnosti mají možnost daňového dobropisu ve výši 14,5 % uznatelných výdajů, pokud vykazují ztrátu (HMRC, 2019).

Ztrátové malé a střední podniky mají navíc možnost vzdát se vykazované čisté provozní ztráty. Malý a střední podnik má tedy možnost žádat o peněžní náhradu, která je daňovým bonusem, a to v hodnotě 32,63 GBP – 33,352 GBP za každých vynaložených 100 liber v rámci projektu výzkumu a vývoje (Ernst & Young, 2017).

Pro oba režimy dle KPMG International (2017) platí, že hlavními kategoriemi pro daňovou úlevu jsou náklady vynaložené na:

- zaměstnance,
- externí pracovníky,
- spotřební nebo transformovaný materiál využívaný v rámci výzkumu a vývoje,
- softwarové licence v rámci softwaru využívaného na výzkum a vývoj.

Oba výše popsané režimy mají dle Tax Credit jiná stanoviska pro uznatelné náklady. V případě malých a středních podniků lze uplatnit náklady na výzkum, který probíhal v subkontraktu s jinými organizacemi; v případě, že obdrží grant, se jejich nárok snižuje. U velkých podniků jsou subkontrakty omezovány evropskými pravidly veřejné podpory (Klusáček & kol., 2008).

Publikace KPMG International (2017) charakterizuje požadavky a kritéria odčitatelných nákladů/výdajů takto:

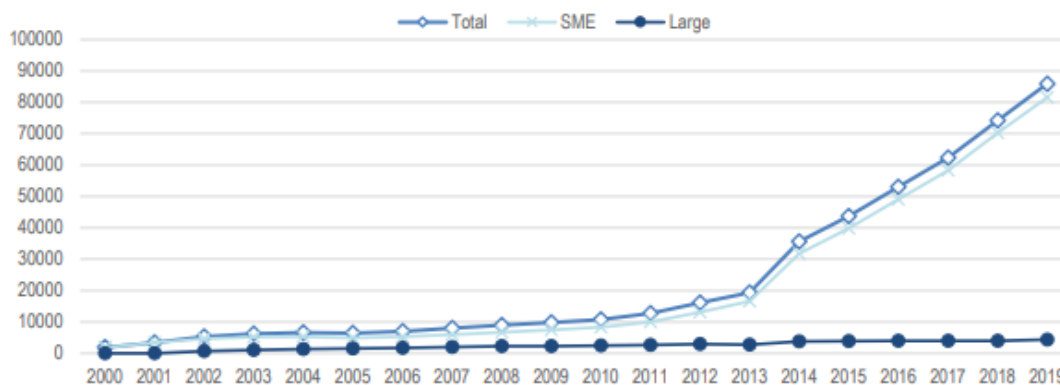
- jsou odčitatelné při výpočtu zisků z obchodu ve Velké Británii, které podléhají dani z příjmu,
- pro daňové účely musí mít povahu příjmu,
- musí být relevantní z hlediska obchodů společnosti,
- musí být obsaženy ve způsobilých kategoriích,
- náklady, jež vznikly při nabývání duševního vlastnictví, jsou hodnoceny jako nezpůsobilé.

Uplatnění zvýhodnění

Odpočet na výzkum a vývoj lze uplatnit v rámci daňového přiznání k dani z příjmu, a to do 2 let od ukončení účetního období, v jehož průběhu byl výdaj vynaložen. Nároky na odpočet jsou zkoumány daňovými úřady. Posouzení provádějí kompetentní osoby z řad profesionálů z výzkumných a vývojových oblastí, kteří dávají daňovým úřadům jistotu správného posouzení (KPMG International, 2017).

Vývoj příjemců daňových zvýhodnění ve Velké Británii

Graf 12: Počet příjemců daňových úlev na výzkum a vývoj ve Velké Británii v období 2000 – 2019

Zdroj: OECD (2021c)

Graf 12 jednoznačně ukazuje rapidní zvýšení počtů příjemců daňových zvýhodnění na výzkum a vývoj. Za rok 2019 dosahuje počtu 85 900. Od roku 2013 přibývají příjemci hlavně z řad středních a malých podniků; za jeden z důvodů růstu počtu lze uvést zvyšující se sazbu odpočtu právě pro malé a střední podniky. V roce 2013 využívalo

daňovou podporu výzkumu a vývoje 31 765 malých a středních podniků, v roce 2019 se tento počet vyšplhal na počet 81 530 podniků. Velkých podniků je v roce 2014 3795; do roku 2019 se jejich počet zvýšil na 4 370 (OECD, 2021c).

4.3 Daňová podpora výzkumu a vývoje ve Francii

Daňovou podporu pro výzkum a vývoj ve Francii mohou společnosti využívat od roku 2008, jedná se o daňový kredit na výzkum (RTC) (Credit d'Impot Recherche). Je uváděno, že právě Francie je v tomto ohledu jednou z nejštedřejších zemí na světě. Daň, která je placena z výzkumu, je následně považována za úlevu na dani z příjmu právnických osob u výdajů vynaložených na vývoj a výzkum. Tato pobídka má za úkol motivovat a podporovat společnosti v oblasti výzkumu a vývoje a také v konkurenceschopnosti.

V roce 2013 přichází ve Francii do povědomí nová pobídka výzkumu a vývoje. Zvýhodnění lze využít v závislosti na operacích výzkumu a vývoje, jež jsou vykonávány v rámci návrhů prototypů nových produktů a pilotních instalací nových produktů, které vznikají činnostmi malých a středních podniků; dle definice EU (daňový kredit na inovace) (KPMG International, 2017).

4.3.1 Legislativa

Předpis, který provází výzkum a vývoj Francie, je daňový zákoník neboli Code général des impot (CGI). Pobídky výzkumu a vývoje jsou charakterizovány ve člancích číslo 44 a 244 tohoto předpisu. Články charakterizují pobídky určené rozvoji vědeckého a technického výzkumu podniků, jejichž účelem je zvýšení konkurenceschopnosti v rámci výrobního systému celé Francie (Code général des impot, 2022).

Článek číslo 44e z daňového zákoníku Code général des impot (2022) definuje mladý inovativní podnik provádějící výzkum a vývoj. Aby mohl být takto kvalifikován, musí splňovat následující kritéria:

- musí být malý a střední podnik
 - Méně než 250 zaměstnanců,
 - za účetní období obrat nižší než 50 milionů EUR,
 - bilanční suma nižší než 43 milionů EUR.
- existence podniku méně než 11 let

- výdaje byly vynaloženy na výzkum a vývoj dle definice z článku číslo 244 daňového zákoníku, avšak jejich výše musí být alespoň 15 % z celkových nákladů
- nepřetržité držení základního kapitálu v objemu 50 %
 - fyzickými osobami,
 - společností, jež splňuje dané podmínky a její základní kapitál drží alespoň z 50 % fyzické osoby,
 - společnostmi rizikového kapitálu, rizikové podílové fondy, specializovanými odbornými fondy,
 - nadacemi, sdruženími, které jsou kvalifikované jako malé inovativní podniky,
 - veřejnými výzkumnými a vzdělávacími institucemi,
- nevznikla na základě koncentrace, restrukturalizace, rozšířením existujících činností nebo obnovením těchto činností (Code général des impot, 2022).

Daňové zvýhodnění

Ve Francii je formou daňového zvýhodnění daňový kredit založený na objemu, Crédit d'Impôt Recherche (CIR), dále osvobození od příspěvků na sociální zabezpečení (SSC) pro malé a inovativní firmy.

Sazba daňového zvýhodnění je 30 % pro způsobilé výdaje na výzkum a vývoj, a to až do výše 100 milionů EUR. Sazba u částky přesahující 100 milionů EUR je snížena na 5 %. Sazby zvýhodnění jsou pro všechny typy společností stejné.

Francie je jednou ze zemí OECD, která podává nejvyšší úroveň celkové vládní podpory výzkumu a vývoje společností (OECD, 2021d).

Uplatnění odpočtu

Formulář daňového kreditu musí být podán nejpozději do 15. dne 4. měsíce následujícího po ukončeném finančním roku. Pro účetní období končící 31. prosince je lhůta prodloužena do 15. května. Pokud podnik lhůtu promešká, má možnost uplatnit daňový kredit do 31. prosince druhého roku po promeškaném termínu.

Charakteristika výdajů zahrnutelných do odpočtu

Dle KPMG International (2017) lze jako způsobilé označit výdaje vynaložené na:

- lidské a fyzické zdroje přidělené na výzkum a vývoj, outsorcovaný výzkum a vývoj,

- patentování a patentní ochranu, registraci patentů,
- odpisy vztahující se na dlouhodobý majetek nabytý v rámci projektu výzkumu a vývoje,
- monitorování technického vývoje,
- pojistné vztahující se na právní ochranu patentů,
- nákup VaV od veřejných institucí,
- NELZE zahrnout modely a ochranné známky, proces licencování.

4.3.2 Specifika uplatnění daňového odpočtu

CIR – Crédit d'impôt Recherche

CIR neboli daňový úvěr na výzkum, jehož cílem je podpora společností v projektech výzkumu a vývoje. Úvěr snižuje splatnou daň společností, kdy je odečtena část nákladů vynaložených na rozvoj výzkumu a vývoje, a zvyšuje jejich konkurenceschopnost. Žádat o ně mohou průmyslové, obchodní, řemeslné a zemědělské podniky a je jedno, jakou mají právní formu a velikost. Za způsobilé výdaje jsou označovány ty, které byly vynaloženy na operace v prostředí Evropského hospodářského prostoru, jenž má s Francií smlouvu o správní pomoci, která slouží jako boj proti daňovým únikům; výjimkou jsou náklady na obhajobu patentů a osvědčení a náklady technologické dohlednosti vzniklé při provádění výzkumných operací. Způsobilými výdaji jsou odpisy dlouhodobých aktiv, které byly vytvořeny nebo pořízeny na základě projektu výzkumu a vývoje; dále se jedná o osobní náklady na výzkumné pracovníky a techniky, složkou těchto výdajů jsou i odměny a příspěvky na sociální zabezpečení, pokud jsou povinnými příspěvky.

Pokud výše uvedené osoby disponují doktorátem nebo jiným rovnocenným diplomem, pak přicházejí v úvahu dvojnásobky částky během prvních 24 měsíců po přijetí, pokud mají smlouvu na dobu neurčitou a počet zaměstnanců stejný jako v předchozím roce.

V případě, kdy chce společnost využít metodu CIR, je povinna vyplnit zvláštní prohlášení. To musí být přiloženo k prohlášení o výsledku hospodaření, které je dále zasíláno službám pro daň z příjmu právnických osob a generálnímu ředitelství pro výzkum a inovace ministerstva vysokoškolského vzdělání a výzkumu. Ty společnosti, které mají v rámci projektu výzkumu a vývoje výdaje vyšší než 100 milionů EUR, dodat i dokument popisující průběh výzkumu, materiální a lidské zdroje projektu, přímé či

nepřímé. V případě nedoložení tohoto popisu hrozí společnosti pokuta ve výši až 1 500 EUR.

Sazby pro odpočet CIR se určují v rámci kalendářního roku, nebere se ohled na datum uzávěrky účetního období daného podniku. Jejich výše jsou:

- 30 % částky výdajů na výzkum nižší nebo rovnající se 100 milionům EUR,
- 5 % výdajů představujících 100 milionů EUR,
- 20 % jako součást daňového dobropisu pro inovace.

V rámci zemědělských podniků, které se nacházejí v zámořských departementech, je sazba CIR následující:

- 50 % pro výdaje nižší než 100 milionů EUR,
- 40 % v rámci daňového kreditu na inovace.

Daňový dobropis je poté odečten od daně z příjmu nebo daně z příjmu právnických osob splatné společností za rok, ve kterém byly náklady na výzkum provedeny (bpifrance, 2022).

Daňová podpora inovativních start-up společností

Každá start-up společnost ocení finanční podporu. Francouzská vláda pro takové společnosti vytvořila hned několik finančních pobídek. Jedná se převážně o daňové úlevy. Jejich rozbor uvádí PHAN Experts (2020), jenž uvádí tyto:

- daňový dobropis na výzkum a vývoj - CIR
 - snížení daně z příjmu; společnost musí vykazovat tržby nižší nebo rovné 50 milionům EUR, počet zaměstnanců nižší než 250; míra odpočtu je 30 % pro výdaje na výzkum nepřesahující 100 milionů EUR, u přesahující částky se sazba snižuje na 5 %
- daňový dobropis pro inovace - CII
 - využití pro malé a střední podniky s prodeji do 50 milionů EUR a počtem zaměstnanců do 250, daňový dobropis poskytnutý na inovace je 20 % nákladů vynaložených na návrhy, výrobu prototypů nového projektu; částka přiznaná společnosti nesmí přesáhnout hodnotu 400 000 EUR ročně

Daňový dobropis na výzkum a vývoj a daňový dobropis pro inovace jsou na sobě nezávislé, lze je čerpat současně.

Tab. 3: Shrnutí obou metod – CIR a CII

	CIR	CII
Způsobilé společnosti	Všechny společnosti	Pouze malé a střední podniky
Sazba daňového dobropisu	30 % všech výdajů na výzkum a vývoj do výše 100 milionů EUR a 5 % nad touto hodnotou	20 % nákladů na inovace
Strop daňového dobropisu	Žádný	Maximální získaná sleva na dani se rovná 80 000 EUR ročně
Způsobilé operace	Všechny fáze výzkumu	Pouze prototypový návrh nebo pilotní instalace nových výrobků

Zdroj: EnterFrance (2017), vlastní zpracování

Postavení mladé inovativní společnosti

Status mladá inovativní společnost – JEI. Pokud společnosti existují méně než 8 let, mohou využívat daňových a sociálních výjimek. Pro tento status nesmí být založeny na základě restrukturalizace společnosti, tedy fúzí či akvizicí; výdaje na výzkum a vývoj by měly činit alespoň 15 % daňově uznatelných nákladů za daný rok (PHAN Experts, 2020).

Postavení mladé univerzitní společnosti

Mladá univerzitní společnost – JEU. Jedná se o speciální kategorii. Tyto společnosti mají nárok na totožné daňové a sociální úlevy, a to za podmínek, že studenti i učitelé neboli výzkumní pracovníci musí bezprostředně vlastnit alespoň 10 % této společnosti a její hlavní činností musí být podpora výzkumné práce, jež probíhá právě ve vysokoškolské instituci (PHAN Experts, 2020).

Daňová podpora pro společnosti působící ve specifických oblastech

Odpočet na výzkum a vývoj je také možný u nových podniků v jejich prvních letech podnikání. Jedná se o podniky regionální zóny pomoci (ZAFR) a zóny regenerace venkova (ZRR). Činnostmi podniků musí být obchodní, průmyslová, řemeslná nebo nekomerční; v podniku musí být zaměstnány alespoň 3 osoby, jejich sídlo musí být v uvedených zónách (République Française 2020).

Výpočet osvobození od daně ze zisku:

ZAFR

Tab. 4: Výše osvobození ZAFR

Perioda	% osvobození
První dva roky	100 %
Třetí rok	75 %
Čtvrtý rok	50 %
Pátý rok	25 %
Další	0

Zdroj: République Française (2020), vlastní zpracování

Tab. 5: Výše osvobození ZRR

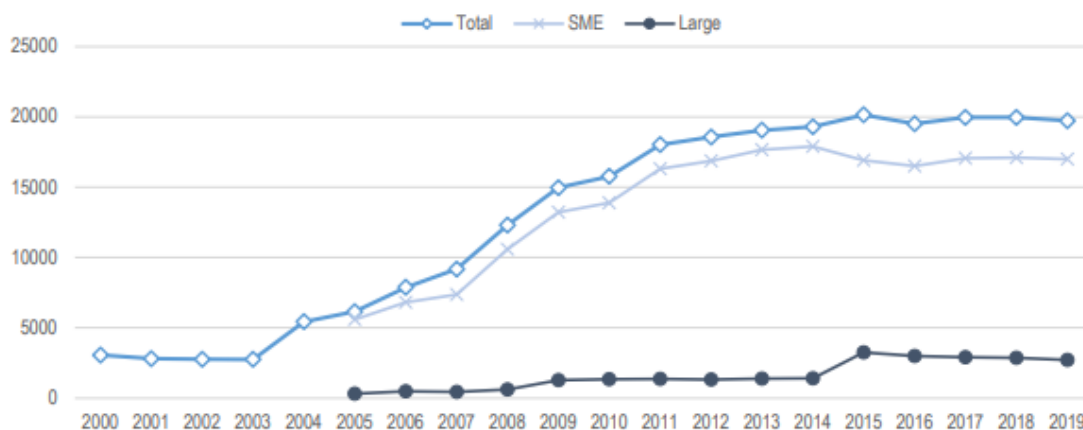
Perioda	% osvobození
Prvních pět let	100 %
První rok následující po celém osvobození od daně	75 %
Druhý rok následující po celém osvobození od daně	50 %
Třetí rok následující po celém osvobození od daně	25 %
Další	0 %

Zdroj: République Française (2020), vlastní zpracování

Z výše uvedeného lze konstatovat, že Francie je jednou z nejštedřejších zemí v rámci daňové podpory výzkumu a vývoje.

Vývoj příjemců daňových zvýhodnění Francie

Graf 13: Počet příjemců daňových úlev na výzkum a vývoj ve Francii v období 2000 – 2019

Zdroj: OECD (2021d)

Počet příjemců daňových pobídek ve sledovaném období výrazně vzrostl, růst je připisován zejména malým a středním podnikům, jejichž počet vzrostl z počtu 5 600 podniků na 17 000 podniků, u velkých podniků byl původní počet 300, při růstu dosáhl počtu 2 720. Na konci roku 2019 byl tedy celkový počet příjemců 19 720 (OECD, 2021d).

5 Komparace, zhodnocení a doporučení daňové podpory VaV

Předchozí kapitoly jsou věnovány analýze podpory výzkumu a vývoje a analýze uplatnění odpočtu na výzkum a vývoj v ČR, Rakousku, Velké Británii a Francii. Tato kapitola je věnována porovnání systémů vybraných zemí. Rozdíly a provázanost systémů jsou znázorněny pomocí tabulek, obrázků a grafů. V závěru kapitoly je zhodnocena provedená analýza a jsou navržena případná doporučení pro zlepšení systémů České republiky.

5.1 Poskytování daňové podpory na VaV ve vybraných zemích

Tato podkapitola srovná systémy daňových podpor vybraných států a poukáže na rozdíly mezi nimi. Každý stát je jedinečný, a tak nelze brát v potaz, že to, co je pro jeden pozitivní, musí nutně být pozitivní i pro ty ostatní.

To, kolik a do čeho je vláda ochotna investovat, tedy vynaložit výdaje, je stále opakovaným tématem všech dotčených států. Jednotlivé vlády se při rozhodování o podmínkách, vytváření zákonů či vyhlášek a výši daňových pobídek pečlivě rozmýšlejí. Vytvářejí analýzy pozitivních a negativních dopadů svých rozhodnutí.

Komparace systémů daňových pobídek

Každá ze zmíněných zemí užívá jinou formu daňového odpočtu. Následující tabulka 6 má přiblížit rozdílnost jednotlivých systémů.

Tab. 6: Přehled daňových pobídek VaV

	Daňový odpočet	Daňový dobropis (sleva na dani)	Další daňové nástroje
ČR	100 % 110 %	Sleva na dani podle § 35a a §35b zákona daně z příjmu	-
Francie	-	30 % - do výše 100 mil. EUR	Daňová podpora malých inovačních nebo univerzitních

		5 % - nad 100 mil. EUR	společností (daňový dobropis), daňové pobídky pro specifické zóny – ZAFR, ZRR
Rakousko	-	14 %	
Velká Británie	130 % - MSP	14,5 % - MSP 13 % - Velké podniky	-

Zdroj: vlastní zpracování (2022)

Všechny země umožňují odpočet nebo daňové zvýhodnění na výzkum a vývoj všem podnikům. Česká republika a Rakousko mají rovnocenné procentní odpočty pro všechny typy podniků. Velká Británie a Francie rozlišují malé a střední podniky (MSP) a velké podniky; je také patrné, že obě země mají systém daňového zvýhodnění propracovanější. Dále je patrné, že preferují MSP, neboť ty dostávají dle schématu vyšší podporu. Francie dokonce umožňuje i další daňové pobídky, které patří studentům, jež pracují na inovačních projektech; nezapomínají ani na start-upové společnosti a výzkumné pracovníky, kteří disponují doktorandským titulem.

Rozdíl mezi daňovým odpočtem a dobropisem u jednotlivých zemí je následující. Daňový odpočet snižuje samotný základ daně pro její následný výpočet, kdežto dobropis nebo také sleva u ostatních zemí snižují až konečnou výši vypočtené daně. Rakousko, Francie a Velká Británie disponují termíny v rámci odpočtu tax deduction – což je vlastně nám známý odpočet České republiky, a termín tax credit – ten představuje zmíněnou slevu nebo dobropis.

Pro shrnutí, Česká republika operuje s odpočtem výdajů od základu daně, Velká Británie využívá jak odpočet, tak i slevu. Francie a Rakousko osvobozují pomocí tax credit podniky částečně nebo úplně od daně z příjmu.

Příklady

Na zjednodušených příkladech níže bude demonstrováno, jak se mění výše daně bez uplatnění odpočtu na výzkum a vývoj a s uplatněním odpočtu na výzkum a vývoj v jednotlivých zemích.

ČR

Společnost ALFA s. r. o. investuje do projektů výzkumu a vývoje 5 milionů Kč za rok. Tyto náklady zahrnují mzdy, spotřební materiál a náklady na služby výzkumných pracovníků.

Obrat = 80 mil. Kč

Celkem náklady = 59 mil. Kč (včetně těch na výzkum a vývoj)

Sazba daně = 19 %

Základ daně: $80\,000\,000 - 59\,000\,000 = 21\,000\,000$ Kč

Daň bez uplatnění odpočtu na výzkum a vývoj:

$21\,000\,000 * 0,19 = 3\,990\,000$ Kč

Daň s uplatněním odpočtu:

$(21\,000\,000 - 5\,000\,000) * 0,19 = 3\,040\,000$ Kč

ÚSPORA = 950 000 Kč

V tomto případě ušetří společnost ALFA s. r. o. v České republice v případě uplatnění odpočtu na dani z příjmu právnických osob částku 950 000 Kč.

Rakousko

Společnost BETA s. r. o. investuje do projektů výzkumu a vývoje 2,5 milionů EUR za rok. Tyto náklady zahrnují mzdy, spotřební materiál, kapitálové investice a další způsobilé výdaje.

Obrat = 60 000 000 EUR

Celkem náklady = 47 000 000 EUR (včetně těch na výzkum a vývoj)

Sazba daně = 25 % (Gola, 2014)

Základ daně: $60\,000\,000 - 47\,000\,000 = 13\,000\,000$ EUR

Daň z příjmu právnických osob: $13\,000\,000 * 0,25 = 3\,250\,000$ EUR

Daňová sleva, dobropis: $2\,500\,000 * 0,14 = 350\,000$ EUR

V Rakousku společnost BETA s. r. o. v případě využití daňového odpočtu získá slevu na dani 350 000 EUR a tedy i úsporu v této částce.

Velká Británie

Společnost GAMA s. r. o. (velký podnik) investuje do projektů výzkumu a vývoje 2,5 milionů GBP. Tyto náklady zahrnují mzdy, materiál a licence na software využívaný pro výzkum a vývoj.

Obrat = 65 mil. GBP

Celkem náklady = 48 mil. GBP (včetně těch na výzkum a vývoj)

Sazba daně: do výše zisku 800 000 GBP = 20 %

nad 800 000 GBP = 21 %

Základ daně: $65\,000\,000 - 48\,000\,000 = 17\,000\,000$ GBP

Daň z příjmu právnických osob: $17\,000\,000 * 0,21 = 3\,570\,000$ GBP

Daňový kredit: $2\,500\,000 * 0,13 = 325\,000$ GBP

Velký podnik ve Velké Británii v případě našeho příkladu při využití daňového odpočtu, tedy daňového kreditu, získá úsporu ve výši 325 000 GBP.

Společnost DELTA s. r. o. (malý podnik) investuje do projektů výzkumu a vývoje 2 miliony GBP. Tyto náklady zahrnují mzdy, materiál a licence na software využívaný pro výzkum a vývoj.

Obrat = 50 mil. GBP

Celkem náklady = 38 mil. GBP (včetně těch na výzkum a vývoj)

Základ daně: $50\,000\,000 - 38\,000\,000 = 12\,000\,000$ GBP

Daň bez uplatnění odpočtu na výzkum a vývoj:

$12\,000\,000 * 0,21 = 2\,520\,000$ GBP

Daň s uplatněním daňového odpočtu:

$(12\,000\,000 - 2\,000\,000 * 1,3) * 0,21 = 1\,974\,000$ GBP

ÚSPORA = 546 000 GBP

Malý podnik ve Velké Británii uspoří na dani z příjmu právnických osob v případě uplatnění odpočtu na výzkum a vývoj částku 546 000 GBP.

V případě, že by společnost vykazovala ztrátu, má právo požádat o částku 14,5 % z vynaložených výdajů na projekty výzkumu a vývoje, v tomto případě by šlo o částku 290 000 GBP.

Francie

Společnost OMEGA s. r. o. investuje do projektů výzkumu a vývoje 108 milionů EUR. Tyto náklady zahrnují mzdy, materiál, patentní ochranu a registraci patentů a odpisy dlouhodobého majetku sloužícího k potřebám výzkumu a vývoje.

Obrat = 700 mil. EUR

Celkem náklady = 570 mil. EUR (včetně těch na výzkum a vývoj)

Sazba daně = 33,33 % (Finance.cz, 2021)

Základ daně: $700\,000\,000 - 570\,000\,000 = 130\,000\,000$ EUR

Daň z příjmů právnických osob: $130\,000\,000 * 0,3333 = 43\,329\,000$ EUR

Daňový dobropis, sleva:

$100\,000\,000 * 0,3 = 30\,000\,000$ EUR

$8\,000\,000 * 0,05 = 400\,000$ EUR

Celkem 30 400 000 EUR

Francouzská společnost OMEGA s. r. o. při využití odpočtu na výzkum a vývoj získá slevu, dobropis na dani ve výši 30 400 000 EUR.

Odlišnosti v uplatnitelnosti výdajů na odpočet VaV

V kapitole výše jsou charakterizovány výdaje České republiky, které lze uplatnit pro účely odpočtu na výzkum a vývoj. Následující tabulka 7 definuje ty výdaje, které lze uplatnit v Rakousku, Velké Británii či Francii, ale v České republice nikoliv.

Tab. 7: Rozdíly uplatnitelných výdajů vůči ČR

Země	Rozdíl
Rakousko	<ul style="list-style-type: none"> • Kapitálové investice včetně těch do nemovitostí
Francie	<ul style="list-style-type: none"> • Výdaje spojené s nákupem VaV od veřejných institucí • Výdaje poskytované na patentová řízení a následnou patentovou ochranu • Výdaje na VaV soukromého a veřejného sektoru, které spolupracují
Velká Británie	<ul style="list-style-type: none"> • Výdaje na nakupovaný VaV • Výdaje na pilotní provozy závodů

Zdroj: vlastní zpracování (2022)

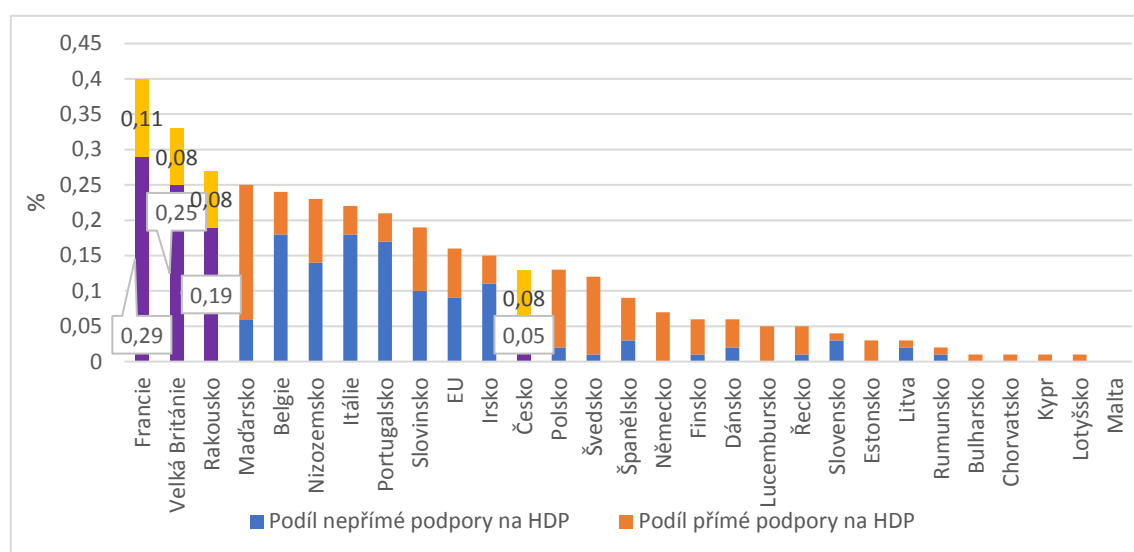
V jednotlivých systémech Rakouska, Francie a Velké Británie je možné vysledovat jisté rozdíly. Z vybraných států se od České republiky nejméně liší systém Rakouska. Oproti ČR zahrnuje rakouský systém do výdajů zahrnujících do odpočtu na výzkum a vývoj kapitálové investice, a to včetně investic do nemovitostí; vše spojené s výzkumem a vývojem (BGBI II, 2012). Ve Velké Británii jsou odčitatelné výdaje na nákup VaV, u malých a středních podniků mohou tyto výdaje uplatnit i subdodavatelé. I Francie umožňuje uplatnění výdajů vzniklých na nákup VaV s tím rozdílem, že je tento nákup umožněn pouze pro veřejné vysoké školy a veřejné instituce. Lze tedy konstatovat, že jak systém Francie, tak Velké Británie si zakládá na kladné spolupráci soukromého a veřejného sektoru (Klusáček & kol., 2008). Zákon č. 586/1992 Sb. pro Českou republiku zařazuje do spolupráce s veřejností ještě omezenější výdaje, které lze uplatnit jako způsobilé k odpočtu na výzkum a vývoj. Těmito výdaji jsou výdaje na služby nebo nehmotné výsledky VaV, které byly pořízeny od veřejné vysoké školy či výzkumné organizace naplňující program výzkumu a vývoje.

5.2 Využití jednotlivých daňových podpor ve sledovaných zemích

Tato podkapitola provede srovnání využití přímé a nepřímé podpory výzkumu a vývoje v České republice, Francii, Rakousku a Velké Británii. V každé zemi je podíl přímé a nepřímé podpory jiný, a jsou tedy i jiné výše výdajů, jak je poukázáno v kapitole 2.

Následující graf 14 demonstruje procentní podíl přímé a nepřímé podpory v podnicích zastoupený na HDP jednotlivých zemí. Dle protokolů OECD (2021) je možné vysledovat rostoucí tendenci sazeb daňových pobídek na výzkum a vývoj ve sledovaných zemích. Zvýšení sazeb není důvodem ke zvýšení výdajů, které společnosti vynaloží do výzkumu a vývoje, cílem je zajistit konkurenceschopnou společnost, která získá nové dovednosti a informace, vyvine nové produkty nebo technologie, které jim ulehčí život a také zvýší ekonomickou úroveň celé země. Nesmí také opomíjet správně nastavený a fungující daňový systém.

Graf 14: Podíl přímé a nepřímé podpory VaV v podnicích na HDP v roce 2018 (v %)

Zdroj: ČSÚ (2019), vlastní zpracování

Graf 14 zachycuje postavení sledovaných států a to, jak si stojí v přímé a nepřímé podpoře v rámci EU. Na první pohled je patrné, že Francie, Velká Británie a Rakousko jsou v tomto pořadí na prvních příčkách. Francie, Velká Británie i Rakousko jsou navíc ještě řazeny mezi země, u kterých převažuje nepřímá podpora nad přímou. Z obrázku je patrné, že nepřímá podpora je dominantní u menší části zemí. U České republiky převažuje přímá podpora podniků; jedná se tedy o nižší podporu v oblasti daňových odpočtů. Avšak její celkový podíl je jen o málo nižší, než je průměr EU.

Komparace počtu subjektů přijímajících nepřímou podporu výzkumu a vývoje

Tato podkapitola popíše strukturu příjemců nepřímé podpory, tedy daňových pobídek výzkumu a vývoje ve sledovaných zemích. Vzhledem k poměrům zastoupeným

v jednotlivých zemích je jejich pořadí následující: Francie, Velká Británie, Rakousko a Česká republika.

Francie

Tab. 8: Počet příjemců CIR ve Francii

	MSP	Velké podniky (250 – 4999 zaměstnanců)	Velké podniky (nad 4999 zaměstnanců)	CELKEM
2015	14919	1458	147	16524
2016	14077	1412	147	15636
2017	14367	1368	232	15967
2018	14105	1389	228	15722
2019	13964	1492	220	15676

Zdroj: Ministère de l'Enseignement supérieur, de la Recherche et de l'Innovation (2022), vlastní zpracování

Francii v počtu příjemců hodnotíme dle programu CIR, neboť jeho předchozí charakteristika nám říká, že se jedná o program, který patří k největším evropským programům nepřímé podpory výzkumu a vývoje.

I přesto, že je Francie ze sledovaných zemí ta, která má nejvyšší daň z příjmu právnických osob (33,33 %), počet příjemců daňového kreditu v průběhu sledovaných let klesá. Pokud bychom ještě pro srovnání definovali data z roku 2014 = 14227, 1287, 95 (Ministère de l'Enseignement supérieur, de la Recherche et de l'Innovation, 2022), je zlomovým rokem rok 2015, kdy byl podíl příjemců MSP a velkých podniků do 4999 zaměstnanců nejvyšší a v dalších letech klesal. Velké podniky maxima dosahují v roce 2017, poté dochází také k poklesu.

Daňová podpora motivuje francouzské společnosti k investování do výzkumu a vývoje a tím zvyšuje celkové výdaje plynoucí do této oblasti. Bez daňové podpory by byly společnosti nuceny veškeré výdaje investované do této oblasti hradit samy a ne všechny by na investice přistoupily (Klusáček & kol. (2008). Hladina výdajů udržuje dlouhodobě hodnotu podílu výzkumu a vývoje na HDP nad hranicí 2 % (World Bank, 2021).

Pro rok 2019 zaujímají MSP 86 % z celkových příjemců, zbylých 14 % připadá na velké podniky. Avšak podíl daně ze strany MSP čítá 30 % a 70 % plyne z velkých podniků. Výrobní společnosti zastupují 60% podíl daňových výhod (OECD, 2021d).

Velká Británie

Z v tabulce 9 sledovaného období je patrné, že počet společností uplatňujících daňovou podporu roste. Počet v rámci MSP vzrostl od roku 2013 téměř pětkrát. Velké společnosti takto velký nárůst nezaznamenávají, ale i tak jejich počet roste. Lze se přiklánět i k faktu, že MSP mají oproti velkým podnikům vyšší procentní zvýhodnění.

Tab. 9: Počet společností Velké Británie uplatňujících nárok daňové podpory

Schéma pro MSP					Schéma pro velké společnosti			
	Daňový odpočet	Sleva na dani	Kombinace	Celkem	Původní schéma velkých podniků	RDEC	MSP využívající RDEC	Celkem
2013-14	10245	2700	2635	15582	1675	1115	955	3750
2014-15	18505	4125	7145	29775	1335	2460	1990	5785
2015-16	22195	6380	8535	37105	915	2950	2700	6560
2016-17	26225	8020	11195	45440	-	3935	3640	7575
2017-18	29750	9460	14700	53910	-	4010	4370	8380
2018-19	33815	12255	19410	65480	-	4000	4720	8725
2019-20	38050	14615	23560	76225	-	4370	5305	9675

Zdroj: HMRC (2021), vlastní zpracování

MSP v roce 2019 zastupují podíl 95 % z celkového počtu příjemců daňového zvýhodnění, avšak podíl na daňové podpoře MSP je 64 %. Velké společnosti jsou zastoupeny v celkovém počtu 5 % a jejich podíl na daňové podpoře čítá 36 %. Co se týče odvětví, 68 % příjemců je z oblasti služeb, 22 % z oblasti průmyslu, zbylých 10 % připadá na ostatní odvětví (OECD, 2021c).

Rakousko

I v Rakousku je větší podíl příjemců daňového bonusu v podobě MSP. Vývoj MSP ve sledovaném období kolísá. V letech 2013, 2014, 2015 a 2017 jejich počet roste, naopak v letech 2016, 2018 a 2019 klesá. Co se týče velkých podniků, jejich počet ve sledovaném období roste, skokový nárůst byl zaznamenán v roce 2014, kdy vzrostl z 215 příjemců na 410; následný růst je již pozvolnější, do roku 2019 velké podniky vzrostly na počet 470.

Tab. 10: Počet společností, které uplatnily daňový bonus/slevu na výzkum a vývoj na dani z příjmu PO v Rakousku

	MSP	Velké podniky	CELKEM
2013	1300	215	1515
2014	2000	410	2410
2015	2251	450	2701
2016	2211	460	2671
2017	2355	465	2760
2018	2284	468	2752
2019	2250	470	2720

Zdroj: OECD (2021), vlastní zpracování

Za rok 2019 představují pro Rakousko MSP 83% podíl z celkových příjemců daňového zvýhodnění/slevy, jejich podíl na dani z výzkumu a vývoje je 26 %. Velké podniky zaujmají 17% podíl na celkových příjemcích, jejich podíl na odvedené dani na výzkum a vývoj je 74 % (OECD, 2021b).

Česká republika

V České republice v průběhu let počet podniků uplatňujících odpočet na výzkum a vývoj ubývá. V roce 2019 uplatnilo odpočet 940 podniků, celková hodnota odpočtu činila 14 358 mil. Kč. I přesto, že počty podniků klesají, hodnota odpočtu stále vede k rozvoji výzkumu a vývoje, a tudíž stále zvyšujeme konkurenceschopnost mezi ostatními státy světa; pozitivně je ovlivněno i celkové HDP ČR.

Tab. 11: Počet společností, které uplatnily odpočet výdajů na výzkum a vývoj z daně z příjmu PO v ČR

	MSP	Velké podniky	CELKEM
2015	938	368	1306
2016	889	359	1248
2017	798	337	1135
2018	735	302	1037
2019	677	263	940

Zdroj: ČSÚ (2019), vlastní zpracování

V České republice je pro rok 2019 podíl MSP 73 %, přičemž podíl na odvedených celkových daních na výzkum a vývoj je 24 %. Velké podniky čítají 27 % a jejich zastoupení na odvedených daních na výzkum a vývoj je 76 % (OECD, 2021a).

Společnost Deloitte provedla v roce 2018 průzkum mezi českými podniky na téma Daňová a dotační podpora činností výzkumu a vývoje v ČR. Jedna z otázek průzkumu byla zacílena na to, zda se podniky orientují v možnostech podpory výzkumu a vývoje a zda podporu využívají. 56 % respondentů odpovědělo, že se v daňovém odpočtu na výzkum a vývoj orientují a i ho využívají, 23 % odpovědělo, že se orientují, ale odpočet nevyužívají a 21 % odpovědělo, že se neorientují a ani ho nevyužívají. Z průzkumu tedy vyplývá, že téměř polovina společností odpočet na výzkum a vývoj nevyužívá, a to buď z důvodu náročnosti evidence výdajů pro odpočet, nebo se v dané problematice zcela neorientují, a tak ji raději nevyužívají. Největším problémem aktuálního systému podpory výzkumu a vývoje je nejistota u posuzování dotací nebo daňových odpočtů finančními či jinými orgány (Deloitte, 2018).

5.3 Zhodnocení dopadů daňové podpory VaV ve sledovaných zemích

S daňovou podporou výzkumu a vývoje jsou spojeny i dopady jejího působení. Ať jsou pozitivní, nebo negativní.

Z provedené analýzy systémů jednotlivých zemí výše je jednoznačně patrné, že nejvíce propracovaným systémem daňové podpory výzkumu a vývoje disponuje Francie. Francouzský systém cílí nejen na fungující podniky, ale i na ty, které jejich majitelé

plánují právě otevřít. O dopadech daňové podpory výzkumu a vývoje hovoří studie Dortet-Bernadeta & Sicsice (2017). Obsah studie je zaměřen na dopady zaměstnanosti výzkumných pracovníků. Autoři konstatují, že zvyšující se výdaje na výzkum a vývoj v průběhu probíhajícího desetiletí mají na zaměstnanost výzkumných pracovníků neutrální vliv, neboť nedošlo k převratnému zvýšení zaměstnanosti zmíněných výzkumných pracovníků i přesto, že do nich byly vynakládány vysoké výdaje.

System Velké Británie je velmi podobný systému francouzskému, tedy i dopady daňové podpory lze očekávat obdobné. Daňový odpočet MSP snižuje reálné výdaje vynaložené na výzkum a vývoj v dané společnosti, tím pádem lze konstatovat, že podporuje rozvoj projektů výzkumu a vývoje.

Tato pobídka je ohodnocena jako nejlepší v rámci daňového systému Velké Británie, kterou zprostředkovává vláda (Klusáček & kol., 2008). Cílem daňových úlev na výzkum a vývoj je snížit společností výdaje do projektů výzkumu a vývoje a tím pádem lze předpokládat, že společnosti tyto výdaje budou navyšovat. To způsobí celkový růst výdajů na výzkum a vývoj, což bude mít pozitivní dopad na ekonomiku Velké Británie (HMRC, 2011).

Rakouský systém podpory výzkumu a vývoje je řazen mezi nejdynamičtější lokality Evropy, neboť tvrdí, že „pokud provádíš výzkum v Rakousku, tvoje společnost je umístěna na produktivním místě, dostaneš silnou podporu výzkumu a vývoje, získáš mnoho daňových výhod, je zde bezkonkurenční kvalita života, setkáš se s vysoce kvalifikovanými a motivovanými specialisty a zaručíme bezpečnost a stabilitu.“ Touto atraktivitou Rakousko láká mnoho společností, mezi známé patří například Bosch nebo Siemens, které následně investují do výzkumu a vývoje a tím pádem zvyšují celkové výdaje výzkumu a vývoje, což má pozitivní vliv na hospodářský růst země (ABA invest work film, 2020).

System daňové podpory výzkumu a vývoje v České republice disponuje odčitatelnou položkou, která snižuje samotný základ daně. Oproti ostatním sledovaným zemím převažuje v České republice přímá podpora výzkumu a vývoje nad tou nepřímou, jež je dominantní právě u Francie, Velké Británie a Rakouska. U charakteristiky dopadů daňové podpory v ČR je vycházeno z průzkumu společnosti Deloitte (2018). Z uvedeného průzkumu je patrné, že počet společností, které vynakládají finanční prostředky do projektů výzkumu a vývoje, stále roste. Háček je v tom, že tento růst je

zapříčiněn převážně přímou podporou, která je pro společnosti atraktivnější. Průzkumem společnosti Deloitte (2018) byly zjištěny největší chyby systému nepřímé podpory. Více jak polovina respondentů se shodla, že systém nepřímé podpory nese jistou nejistou v rámci posuzování daňových odpočtů finančními orgány, další část respondentů vidí problém v identifikaci toho, které činnosti lze a které nelze zahrnout v rámci uplatnění daňového odpočtu. S tím je spojen další problém a tím jsou nejasné instrukce ke kvalifikaci způsobilých nákladů. V neposlední řadě 8 % respondentů vadí vedení oddělené evidence nákladů vynaložených na výzkum a vývoj.

Výše provedené porovnání nám jasně říká, že systém podpory výzkumu a vývoje v České republice je zcela na jiné, nižší úrovni než systémy Francie, Velké Británie a Rakouska. Avšak výstupem tohoto zjištění není kritika systému v České republice, neboť musí být bráno v potaz, že Česká republika má dominantní přímou podporu výzkumu a vývoje oproti ostatním analyzovaným zemím, jinou procentní výši daňového zvýhodnění a odlišný způsob čerpání podpory. Lze jen konstatovat, že lépe fungující a propracovanější je systém právě zmíněné přímé podpory, společnosti v ní vidí jistý příjem finančních prostředků a to i z důvodu, že Česká republika čerpá finanční podpory z rozpočtů Evropské unie.

5.4 Návrhy a doporučení

Z provedené analýzy lze usuzovat, že úroveň podpory výzkumu a vývoje v České republice je spíše průměrná. Na pořadu dne by mělo být zamyšlení se nad tím, jak systém funguje doposud a co by bylo dobré změnit, vylepšit. Je důležité vyřešit problémy identifikované dotazníkovým šetřením společnosti Deloitte (2018), tedy vyhotovit jasné definice nákladů a činností zahrnujících se do výzkumu a vývoje a snížit obavy podniků v rámci posuzování projektů a kontrol finančních úřadů. Tyto změny by měli provádět vládní představitelé.

I když zjištěné informace ukazují, že podpora výzkumu a vývoje má pozitivní dopad na ekonomiky zemí, její další pozitivní vývoj není jistý. Někteří zaměstnanci vládních sfér vidí v podpoře výzkumu a vývoje finanční zátěž správního sektoru. K problematice výzkumu a vývoje řekla své i tehdejší ministryně financí Alena Schillerová. Schillerová (2018) ve svém příspěvku váhá nad tím, zda je daňová podpora výzkumu a vývoje v České republice opravdu efektivní. Tuto obavu demonstruje na tvrzení, že podniky zabývající se aplikovaným vývojem do něho investují jak s daňovou podporou, tak i bez

ní, protože si tak zajišťují svoji konkurenceschopnost a postavení na trhu. Pro tento případ by pak daňové pobídky byly neefektivní. Dalším otazníkem v efektivnosti daňové podpory je fakt, že ji využívá jen malé procento ze všech podniků, které vynakládají výdaje na výzkum a vývoj. V neposlední řadě je zřejmé, že daňové odpočty jsou výhodné převážně pro velké podniky, ty si mohou na rozdíl od malých společností dovolit najímat specializované poradce, kteří jim za úplatu obstarávají daňové odpočty.

Návrhy a doporučení pro správu daně

Z provedené analýzy vyplývá, že se úroveň daňové podpory výzkumu a vývoje, v porovnání s ostatními sledovanými státy, rovná průměru. Tomu napovídá i fakt vyplývající z průzkumu společnosti Deloitte (2018), kdy téměř polovina respondentů nevyužívá daňový odpočet na výzkum a vývoj. Dle identifikace problémů systému nepřímé podpory výzkumu a vývoje v České republice je třeba navrhnout nápravná opatření, která by danou situaci mohla vyřešit nebo alespoň vylepšit.

Zásadním faktorem lepšího fungování zavedeného systému je přesné vymezení způsobilých výdajů a činností na výzkum a vývoj tak, aby byly společnosti, tedy plátcí daně z příjmů právnických a fyzických osob, schopny samy odvodit, co mohou a nemohou zahrnout do odpočtu na výzkum a vývoj. Nabízí se vytvoření jednotných zásad či metodik, popisujících fungování systému nepřímé podpory. V možnostech některých podniků není orientace ve veškeré judikatuře, vyhláškách a postupech týkajících se této problematiky. Lze brát v úvahu i zřízení ústředního institutu, jehož zástupci by byli nápomocni podnikům při řešení otázek uplatnění daňového odpočtu na výzkum a vývoj.

V této souvislosti ve Velké Británii funguje takzvané předběžné ujištění, které slouží společností jako záruka; všechny nároky na výzkum a vývoj budou přijaty, pokud splňují všechny požadavky, které byly předem domluveny a jsou uplatněny během prvních 3 účetních období, a to i bez předložení dokumentace projektu výzkumu a vývoje orgánům finanční správy ke kontrole. Žádat o předběžné ujištění lze u malých a středních podniků a u podniků plánujících provádět výzkum a vývoj (HMRC, 2019a).

Man (2013) prezentoval v rozhovoru pro měsíčník Českého statistického úřadu výsledky průzkumu v oblasti vědy a výzkumu. Tvrdí, že právě věda a výzkum jsou klíčovým prvkem, který má zvyšovat produktivitu, ekonomický růst, zaměstnanost, sociální soudržnost a udržitelný rozvoj. Dále poukazuje na chybu, kdy nedochází k příliš velké spolupráci veřejného a soukromého výzkumu a vývoje. Je třeba motivovat tyto sektory

ke společné spolupráci, nabízí se možnost rozšířit seznam stávajících činností uplatnitelných na odpočet výzkumu a vývoje, rozšířené činnosti by byly určeny k využití obou sektorů. Jejich spolupráce by měla pozitivní dopad a poskytla by daňovým poplatníkům na výzkum a vývoj jistoty v rámci daňových řízení.

Návrhy a doporučení pro daňové subjekty - společnosti

Uplatnění daňového odpočtu na výzkum a vývoj má jednotlivé kroky postupu, které musí společnosti dodržovat. Jednotlivé kroky postupu definuje společnost Ayming. Každý ostražitý subjekt, jenž chce uplatnit daňový odpočet na výzkum a vývoj, by se měl těmito kroky řídit.

Ayming (2022) definuje tyto kroky:

1. Zavést systematické řízení projektů výzkumu a vývoje a evidenci nákladů na výzkum a vývoj,
2. správná identifikace projektů výzkumu a vývoje, a to bezprostředně před jejich zahájením,
3. zaslání oznámení o záměru odečíst odpočet na výzkum a vývoj na finanční úřad,
4. před zahájením projektu výzkumu a vývoje stanovit přesně daný způsob kontroly a hodnocení vývoje projektu a dosažených výsledků po dokončení projektu,
5. náklady na výzkum a vývoj vést odděleně od evidence ostatních nákladů,
6. zpracování projektové dokumentace k projektu a její následné schválení,
7. vést evidenci změn v rámci projektové dokumentace,
8. archivace veškerých dokumentů týkajících se projektu výzkumu a vývoje.

Pokud společnost dodrží zmíněný postup, je na nejlepší cestě ke zdárnému provedení projektu výzkumu a vývoje a následného odečtení odpočtu na výzkum a vývoj.

Uvedená doporučení demonstrují možný postup zlepšení systému nepřímé podpory výzkumu a vývoje. Jisté změny by měly proběhnout jak na straně daňových subjektů, tak i na straně správy daně.

Závěr

Je všeobecně známo, že podpora výzkumu a vývoje je hlavní složkou inovační politiky každého státu světa. Podniky využívající podporu výzkumu a vývoje rozlišujeme na malé a střední (MSP) nebo velké podniky. Podpora výzkumu a vývoje má dvě formy - přímou a nepřímou. Tato práce cílí na nepřímou podporu, neboť ta je zaměřena na daňovou podporu výzkumu a vývoje. Cílem práce je analyzovat uplatnění daňového odpočtu na výzkum a vývoj v praxi. Pro účely této práce proběhla analýza systémů České republiky, Rakouska, Velké Británie a Francie.

Úvodní kapitola je věnována charakteristice pojmů výzkum a vývoj. Pojednává o kritériích výzkumu a vývoje, popisuje projekt výzkumu a vývoje a rizika s ním spojená a dále posuzuje samotného poplatníka daně z příjmu právnických osob. V této kapitole je také zmíněna inovační strategie Evropské unie včetně popisu Horizontu 2020 a Horizontu Evropa a samotná strategie České republiky. Poslední část této kapitoly akcentovala důležitost pojmu konkurenceschopnost.

Druhá kapitola je zaměřena na charakteristiku podpory výzkumu a vývoje v České republice, Rakousku, Velké Británii a Francii. V kapitole jsou popsány systémy podpory sledovaných zemí a identifikovány orgány podílející se na podpoře. Pro srovnání jsou vyhotoveny grafy představující podíl výdajů na výzkum a vývoj na HDP u sledovaných zemí, z nichž vyplývá, že zemí, která má dlouhodobě největší podíl, je Rakousko. Výše podílu výdajů na výzkum a vývoj se zde dlouhodobě pohybuje i nad průměrnou hranicí tohoto podílu v Evropské unii.

Třetí a čtvrtá kapitola jsou věnovány daňovému odpočtu na výzkum a vývoj. Nejprve je popsána legislativní úprava uplatnění daňové podpory v České republice, Rakousku, Velké Británii a Francii. Studium dostupné literatury a internetových zdrojů jsou identifikovány procentní výše daňových pobídek. Pomocí tabulky je následně demonstrováno, jak se jednotlivé výše pobídek liší v návaznosti na systémy sledovaných zemí. Dále je pro každou zemi vytvořen graf vývoje žadatelů o daňovou podporu. Závěr charakteristiky jednotlivých států pojmenovává specifika jednotlivých systémů.

Další kapitola je věnována komparaci daňové podpory a uplatnění daňového odpočtu. V první řadě jsou srovnány systémy poskytování daňové podpory na výzkum a vývoj napříč vybranými zeměmi. Dále je hodnoceno, dle počtu příjemců, využití daňového

odpočtu na výzkum a vývoj. Nechybí ani komparace dopadů daňového odpočtu na výzkum a vývoj. Zároveň je v této kapitole vyhodnocena provedená analýza a jsou navržena doporučení pro zlepšení systému zavedeného v České republice. Provedená komparace poukazuje na odlišné složení podpory výzkumu a vývoje. V České republice je dominantní podporou ta přímá, u ostatních zemí naopak nepřímá. Dle propracovanosti systému je Česká republika ohodnocena jako průměrná (oproti Francii, Velké Británii a Rakousku). Na nejvyšší úrovni a též velmi atraktivním systémem pro uživatele daňové podpory výzkumu a vývoje ve sledovaných zemích je systém Francie.

Seznam použitých zdrojů

ABA Invest work film (2019). *Research funding in Austria*. Dostupné 7. 4. 2022 z <https://investinaustria.at/en/research-development/investment-incentives.php>

ABA Invest work film (2020). *Success stories – companies in Austria*. Dostupné 12. 4. 2022 z <https://investinaustria.at/en/research-development/best-practice-examples.php>

Adámková, P. (2008). *Nástroje nepřímé podpory výzkumu a vývoje v ČR*. Dostupné 25. 3. 2022 z <https://www.law.muni.cz/sborniky/dp08/files/pdf/financ/adamkova.pdf>

Allen, K., (2017). *Brexit-proof the UK economy with more R&D, say employers*. The Guardian. Dostupné 7. 4. 2022 z <https://www.theguardian.com/business/2017/mar/20/brexit-proof-the-uk-economy-with-more-rd-say-employers>

Andrlík, B. & Fialová, D. (2017). *Trendy v podnikání – daňová podpora výzkumu a vývoje v ČR*. Dostupné 20. 3. 2022 z <https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/29148/1/Andrlik.pdf>

Austrian Embassy (2016). *Science and Research*. Dostupné 5. 4. 2022 z <https://www.austria.org/science-and-research#>

Ayming (2022). *Postup při uplatnění odpočtu na výzkum a vývoj*. Dostupné 13. 4. 2022 z https://www.ayming.cz/sluzby/financovani-inovaci/odpocet-na-vyzkum-a-vyvoj/postup-pri-uplatneni-odpocet-na-vyzkum-a-vyvoj/?gclid=Cj0KCQjwjN-SBhCkARIsACsrBz7p0UtBrGpMa3FkvM5IHNDU9WdA_Dz5eV0AQ7-VQux1ewBMulXAp78aAjYzEALw_wcB

Bpifrance (2022). *CIR – Daňový úvěr na výzkum*. Dostupné 5. 4. 2022 z <https://bpifrance-creation.fr/encyclopedie/aides-a-creation-a-reprise-dentreprise/aides-a-linnovation/cir-credit-dimpot-recherche>

Český statistický úřad (2019). *Nepřímá veřejná podpora výzkumu a vývoje v České republice*. Dostupné 4. 3. 2022 z <https://www.czso.cz/documents/10180/142872084/21100321.pdf/c1a08448-dcbb-418c-a8fc-f50422ee4e6b?version=1.3>

<https://www.czso.cz/csu/czso/neprima-verejna-podpora-vyzkumu-a-vyvoje>

Český statistický úřad (2020). *Přímá veřejná podpora výzkumu a vývoje v České republice*. Dostupné 4. 3. 2022 z <https://www.czso.cz/documents/10180/142872058/21100121.pdf/01307163-9e2a-4ce4-b65b-853db5120222?version=1.1>

Český statistický úřad (2021). *Státní rozpočtové výdaje na výzkum a vývoj*. Dostupné 5. 4. 2022 z <https://www.czso.cz/csu/czso/statni-rozpocetove-vydaje-na-vyzkum-a-vyvoj>

Český statistický úřad (2021). *Výzkum a vývoj*. Dostupné 24. 1. 2022 z https://www.czso.cz/csu/czso/statistika_vyzkumu_a_vyvoje

Deloitte (2018). *Daňová a dotační podpora činností výzkumu a vývoje. Vyhodnocení průzkumu v ČR*. Dostupné 12. 4. 2022 z https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/survey/cz_rd_survey_2018.pdf

Dortet-Bernadet, V., & Sicsic, M. (2017). *The effect of R&D subsidies and tax incentives on employment: an avaluation for small firms in France*. Economics and Statistics

Ekonomický deník (2016). *Výzkum a vývoj v EU*. Dostupné 1. 3. 2022 z <https://ekonomickydenik.cz/vyzkum-a-vyvoj-v-eu/>

EnterFrance, (2017). *Startup tax incentives France (research tax credit – Innovation tax credit)*. Dostupné 5. 4. 2022 z <http://enter-france.com/startup-tax-incentives-france-research-tax-credit-innovation-tax-credit>

ERNEST & YOUNG, (2017). *Wordwide R&D Incentives Reference guide*. Dostupné 23. 3. 2022 z [https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Worldwide_R_and_D_Incentives_Reference_Guide_2017/\\$FILE/Worldwide-R-%20D-Incentives-Reference-Guide-2017.pdf](https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Worldwide_R_and_D_Incentives_Reference_Guide_2017/$FILE/Worldwide-R-%20D-Incentives-Reference-Guide-2017.pdf).

eTuls, (2021). *Daně v Anglii*. Dostupné 10. 4. 2022 z <https://www.etuls.cz/dane-v-anglii/>

Euroskop.cz, (2021). *Komunitární programy EU*. Dostupné 25. 3. 2022 z <https://euroskop.cz/ja-a-eu/fondy/prehled-fondu/o-komunitarnich-programech/vyzkum-vyvoj-inovace/>

Eurostat (2020). *Výdaje na výzkum a vývoj – mezinárodní srovnání*. Dostupné 4. 3. 2022 z <https://www.czso.cz/documents/10180/122362628/21100220p08.pdf/dfd99dc9-c927-48ae-95f6-7315b2458c74?version=1.1>

- Evropský parlament, (2021). *Fakta a čísla o Evropské unii*. Dostupné 5. 3. 2022 z <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/67/inovacni-politika>
- Finance.cz, (2021). *Daňový systém ve Francii*. Dostupné 10. 4. 2022 z <https://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-v-cr-a-v-eu/dane-v-eu/dane-ve-francii/>
- France Diplomatie (2018). *Francie a vývojový výzkum*. Dostupné 30.3.2022 z Francie a vývojový výzkum - Ministerstvo pro Evropu a zahraniční věci (diplomatie.gouv.fr)
- FRASCATI MANUÁL 2015, (2017). *Pokyny pro shromažďování a vykazování údajů o výzkumu a experimentálním vývoji*. (1. vyd.). Technologická agentura ČR. Dostupné 24. 1. 2022 z https://www.tacr.cz/dokums_raw/novinky/170404_FRASCATI%20pdf_final_ke%20ko mentářům.pdf
- Gola, P., (2024). *Daně v Rakousku*. Dům financí.cz. Dostupné 10. 4. 2022 z <https://dumfinanci.cz/clanky/4921-dane-v-rakousku/>
- Havlíček, K., (2019). *Inovační strategie České republiky 2019 – 2030*. Dostupné 1. 4. 2022 z https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_1_Inovacni-strategie.pdf
- HMRC (2011). *Research and Development Tax Relief*. HM Revenue & Customers. Dostupné 11. 4. 2022 z https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/192107/randd_tax_relief.pdf
- HMRC (2019). *Research and Development tax relief for small and medium – sized enterprises*. Dostupné 1. 4. 2022 z <https://www.gov.uk/guidance/corporation-tax-research-and-development-tax-relief-for-small-and-medium-sized-enterprises>
- HMRC (2019a). *Research and Development tax relief: Advance Assurance*. Dostupné 12. 4. 2022 z <https://www.gov.uk/guidance/research-and-development-tax-relief-advance-assurance#who-can-apply-for-advanceassurances>
- HMRC (2021). *Corporate tax: Research and Development tax Credit*. Dostupné 11. 4. 2022 z <https://www.gov.uk/government/statistics/corporate-tax-research-and-development-tax-credit>
- Janeček, M. & kol. (2012). *Nepřímá podpora výzkumu, vývoje a inovací. Podklad pro přípravu nové NP VaVaI*. Dostupné 23. 3. 2022 z

http://www.vyzkum.cz/storage/att/39215D8989628142C1E6B779600FF5B8/Neprima_podpora_VaVaI_2012.pdf.

Kačena, L., Hartman, I., Komárek, P., & Nedvědová, V. (2016). *Podpora výzkumu, experimentálního vývoje a inovací jako nástroje pro realizaci celonárodních a resortních strategií*. Dostupné 16. 2. 2022 z https://www.tacr.cz/interni_projekty/zefektivneni/KA7.2/KA_7_O2_Podpora_VaVaI_jako_nastroje_pro_realizaci_celonarodnich_a_resortnich_strategii_-_final.pdf

Klímová, V., & Žitek, V. (2017). Intensity and structure of research and development in the Czech and Slovak regions. *Interdisciplinary Description of Complex System*, 15(1), 36–48. doi:10.7906/indecs.15.1.3.

Klusáček, K., & kol. (2008). *Kniha zahraničních dobrých praxí při realizaci politik výzkumu, vývoje a inovací*. Dostupné 31. 3. 2022 z <http://www.vyzkum.cz/storage/att/4CDC7DE24D131CB07C65FAA7D04B9418/Modra%20kniha%20VaVaI.pdf>

Kovaníková, D. (2005). *Finanční účetnictví*. (5. vyd.). Bova Polygon

KPMG International (2017). *EMEA R&D incentives guide*. Dostupné 3. 2. 2022 z <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/be/pdf/Markets/emea-rd-incentive-guide-29-03-2017.pdf>

Man, M. (2013). *Hlavní téma, která statistici v ČSÚ sledují*. Dostupné 12. 4. 2022 z <https://www.statistikaamy.cz/wp-content/uploads/2015/05/18041303.pdf>

Marková, H. (2021). *Daňové zákony*. (32. vyd.). Grada Publishing, a. s.

Ministerstvo financí České republiky, (2014). *Pokyn D – 288*. Dostupné 25. 1. 2022 z <http://www.d288.cz/wp-content/uploads/2016/09/pokyn-d-288.pdf>

Ministerstvo financí České republiky, (2020). *Pokyn MF – 17*. Dostupné 25. 1. 2022 z https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-zakony/Pokyn_mf_17.pdf

Ministerstvo průmyslu a obchodu (2022). Dostupné 15. 2. 2022 z <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/podpora-vyzkumu-a-vyvoje/>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, (2022). Dostupné 15. 2. 2022 z <https://www.msmt.cz/ministerstvo>

Ministère de l'Enseignement supérieur, de la Recherche et de l'Innovation (2022). *Crédit d'Impôt Recherche: Études et résultats statistiques*. Dostupné 11. 4. 2022 z <https://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/fr/credit-d-impot-recherche-etudes-et-resultats-statistiques-46391>

Ministre de l'enseignement superieur, de la recherche et de l'innovation, (2017). *Funding and performance of R&D in France*. Dostupné 8. 4. 2022 z https://publication.enseignementsup-recherche.gouv.fr/eesr/10EN/EESR10EN_R_34-funding_and_performance_of_r_d_in_france.php

Nerudová, D. (2017). *Daňová politika v Evropské unii*. Wolters Kluwer

OECD (2017). *Compendium of R&D Tax Incentive Schemes: OECD Countries and Selected Economies, 2017*. Dostupné 7. 4. 2022 z https://www.oecd.org/sti/RDTaxIncentives_Compndium_2017.pdf

OECD (2018). *OECD Review of National R&D Tax Incentives and estimates for R&D Tax Subsidy Rates, 2017*. Dostupné 7. 4. 2022 z <https://www.oecd.org/sti/rd-tax-stats-design-subsidy.pdf>

OECD (2021a). *R&D Tax Incentives: Czech Republic, 2021*. Dostupné 15. 3. 2022 z <https://www.oecd.org/sti/rd-tax-stats-czech-republic.pdf>

OECD (2021b). *R&D Tax Incentives: Austria, 2021*. Dostupné 15. 3. 2022 z <https://www.oecd.org/sti/rd-tax-stats-austria.pdf>

OECD (2021c). *R&D Tax Incentives: United Kingdom, 2021*. Dostupné 15. 3. 2022 z <https://www.oecd.org/sti/rd-tax-stats-united-kingdom.pdf>

OECD (2021d). *R&D Tax Incentives: France, 2021*. Dostupné 15. 3. 2022 z <https://www.oecd.org/sti/rd-tax-stats-france.pdf>

Office for National Statistics (2021). *Gross domestic expenditure on research and development, UK: 2019*. Dostupné 8. 4. 2022 z <https://www.ons.gov.uk/economy/governmentpublicsectorandtaxes/researchanddevelopmentexpenditure/bulletins/ukgrossdomesticexpenditureonresearchanddevelopment/2019>

PHAN Experts (2020). *Start-ip: which French tax credits to claim?* Dostupné 5. 4. 2022 z <https://www.phanexperts.com/en/startup-french-tax-credits/>

- RVVI (Rada pro výzkum, vývoj a inovace) (2018). *Analýza stavu výzkumu, vývoje a inovací v České republice a jejich srovnání se zahraničím*. Úřad vlády ČR. Dostupné 7. 4. 2022 z <https://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=799467>
- République Française (2020). *Tax incentives*. Dostupné 7. 4. 2022 z <https://www.impots.gouv.fr/international-professionnel/tax-incentives#ISU>.
- Ryvald, T. (2021). *Náklady na výzkum a vývoj jako položka odčitatelná od základu daně*. C. H. Beck.
- Schillerová, A. (2018). *Jsou daňové odpočty n výzkum tím správným řešením?* Ministerstvo financí ČR. Dostupné 12. 4. 2022 z <https://www.mfer.cz/cs/aktualne/v-mediich/2018/jsou-danove-odpocety-na-vyzkum-tim-spravn-31384>
- Štampach, M. (2021). *Statistika & my*. Dostupné 5. 3. 2021 z <https://www.statistikaamy.cz/2021/12/21/rust-vydaju-na-vyzkum-a-vyvoj-silne-pribrzdil>
- Technologická agentura České republiky (TA ČR), (2021). *Inovace: O co vlastně jde?*. Dostupné 28. 1. 2022 z <https://www.businessinfo.cz/clanky/inovace-o-co-vlastne-jde/>
- The institute of chartered accountants (1989). *Statement of standard accounting practice No. 13 (SSAP)*. Dostupné 31. 3. 2022 z <https://www.frc.org.uk/getattachment/75535bc5-7557-4509-b97b-eeb808c9ddf0/SSAP-13-Accounting-for-research-and-development-revised-Jan-1989.pdf>
- The royal society (2020). *Brexit and UK science*. Dostupné z 1. 4. 2022 z <https://royalsociety.org/topics-policy/projects/brexit-uk-science/>
- Úřad vlády ČR (2022). *III.7. Státní správa výzkumu a vývoje v zahraničí*. Dostupné 30. 3. 2022 z <https://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=854>
- Úřad vlády ČR (2019). *Inovační strategie České republiky 2019 – 2030*. Dostupné 29. 1. 2022 z <https://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=866015>
- Vančurová, A., Láchová, L. & Zídková, H. (2020). *Daňový systém ČR 2020*. Wolters Kluwer
- Vicenová, M. & kol. (2016). *Metodika pro daňové odpočty na výzkum a vývoj*. Technologická agentura ČR. Dostupné 26. 1. 2022 z

https://www.tacr.cz/interni_projekty/zefektivneni/KA%206/161103_KA%206%20-%20Metodika%20daňových%20odpočtů.pdf

Vláda ČR (2009 – 2022). *Mezinárodní cíle ČR v rámci Strategie Evropa 2020*. Dostupné 24. 1. 2022 z <https://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/evropske-politiky/strategie-evropa-2020/cr/eu-2020-a-cr-78696/>

World Bank (2021). *Research and development expenditure (% of GDP)*. Dostupné 10. 4. 2022 z <https://data.worldbank.org/indicator/GB.XPD.RSDV.GD.ZS>

Zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změnách souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje). Dostupné 5. 1. 2022 z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-130>

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné 5. 1. 2022 z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

Seznam tabulek

Tab. 1: Režimy daňových pobídek	21
Tab. 2: Typy daňových pobídek na VaV v EU	22
Tab. 3: Shrnutí obou metod – CIR a CII	59
Tab. 4: Výše osvobození ZAFR	60
Tab. 5: Výše osvobození ZRR	60
Tab. 6: Přehled daňových pobídek VaV	62-63
Tab. 7: Rozdíly uplatnitelných výdajů vůči ČR	67
Tab. 8: Počet příjemců CIR ve Francii	69
Tab. 9: Počet společností Velké Británie uplatňujících nárok daňové podpory	70
Tab. 10: Počet společností, které uplatnily daňový bonus/slevu na výzkum a vývoj na dani z příjmu PO v Rakousku	71
Tab. 11: Počet společností, které uplatnily odpočet výdajů na výzkum a vývoj z daně z příjmu PO v ČR	72

Seznam obrázků

Obr. 1: Systém řízení veřejné podpory výzkumu a vývoje v ČR	23
Obr. 2: Systém řízení veřejné podpory výzkumu a vývoje v Rakousku	32
Obr. 3: Systém řízení veřejné podpory výzkumu a vývoje ve Velké Británii	35

Seznam grafů

Graf 1: Nepřímá veřejná podpora financování výzkumu a vývoje ve vybraných zemích v roce 2018 (nebo poslední dostupné roky) (v %)	19
Graf 2: Přímá veřejná podpora financování výzkumu a vývoje ve vybraných zemích v roce 2018 (nebo poslední dostupné roky) (v %)	20
Graf 3: Státní rozpočtové výdaje na VaV v ČR dle formy financování (v mld. Kč) v letech 2005 – 2020	25
Graf 4: Výdaje státního rozpočtu na VaV v ČR	26
Graf 5: Celkové výdaje na VaV (GERD) – podíl na HDP (Intenzita výzkumu a vývoje)	26
Graf 6: Celkové výdaje na VaV (GERD) – podíl na HDP (Intenzita výzkumu a vývoje)	30
Graf 7: Celkové výdaje na VaV (GERD) – podíl na HDP (Intenzita výzkumu a vývoje)	33
Graf 8: Celkové výdaje na VaV (GERD) – podíl na HDP (Intenzita výzkumu a vývoje)	37
Graf 9: Nepřímá veřejná podpora výzkumu a vývoje ČR v období 2007 – 2020	45
Graf 10: Počet příjemců daňových úlev na výzkum a vývoj v ČR v období 2005 – 2019	46
Graf 11: Počet příjemců daňových úlev na výzkum a vývoj v Rakousku v období 2013 – 2019	50
Graf 12: Počet příjemců daňových úlev na výzkum a vývoj ve Velké Británii v období 2000 – 2019	54
Graf 13: Počet příjemců daňových úlev na výzkum a vývoj ve Francii v období 2000 – 2019	61
Graf 14: Podíl přímé a nepřímé podpory VaV v podnicích na HDP v roce 2018 (v %)	68

Seznam použitých zkratk

CII	Daňový dobropis pro inovace
CIR	Daňový dobropis na výzkum a vývoj
č.	Číslo
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EIC	European Innovation Scoreboard
EHP	Evropský hospodářský prostor
EU	Evropská unie
EUR	Euro
GA ČR	Grantová agentura ČR
GBP	Britská libra
GCI	Global Competitiveness Index
GERD	Gross domestic expenditure on R&D
HDP	Hrubý domácí produkt
IOI	Innovation Output Indicator
JEI	Malá inovativní společnost
JEU	Malá univerzitní společnost
Kč	Korun českých
Kol.	Kolektiv
MFČR	Ministerstvo financí ČR
mil.	Milión
mld.	Miliarda
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MSP	Malý střední podnik
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
PO	Právnícká osoba
RDEC	Výdajový kredit na výzkum a vývoj
RVVI	Rada pro výzkum, vývoj a inovace
Sb.	Sbírka
s. r. o.	Společnost s ručením omezeným
SSC	Příspěvek na sociální zabezpečení
TA ČR	Technologická agentura ČR
VaV	Výzkum a vývoj
WCY	Word Competitiveness Yearbook
ZAFR	Podnik regionální spolupráce
ZRR	zóny regenerace venkova

Abstrakt

Švamberková, M. (2022). *Uplatnění daňového odpočtu na výzkum a vývoj v praxi* [Diplomová práce, Západočeská univerzita v Plzni].

Klíčová slova: výzkum a vývoj, odpočet na výzkum a vývoj, daňové pobídky, podpora výzkumu a vývoje, inovace, Česká republika, Rakousko, Velká Británie, Francie

Diplomová práce je zpracována na téma „Uplatnění daňového odpočtu na výzkum a vývoj v praxi“. Pro účely praktické aplikace tématu daňového odpočtu na výzkum a vývoj byly zvoleny tyto země: Česká republika, Rakousko, Velká Británie a Francie. První kapitola definuje pojmy týkající se řešené problematiky. Informace o základních pojmech jsou získány studiem příslušné literatury a právních předpisů. Následující kapitola popisuje systém podpory výzkumu a vývoje ve sledovaných zemích. Třetí kapitola charakterizuje legislativu a specifika uplatnění daňových odpočtů České republiky, Rakouska, Velké Británie a Francie. Poté je provedena komparace jednotlivých systémů daňového odpočtu ve zmíněných zemích, která je dále vyhodnocena. V práci jsou navržena i možná nápravná opatření. Závěr sumarizuje zjištěné poznatky diplomové práce.

Abstract

Švamberková, M. (2022). *Application of the tax deduction for research and development in practice* [Master's Thesis, University of West Bohemia].

Key words: research and development, deduction for research and development, tax incentives, support for research and development, Innovation, Czech republic, Austria, Great Britain, France

The diploma thesis is elaborate on the topic “Application of the tax deduction to research and development in practice”. The following countries were chosen for the practical application of the tax deduction topic for research and development: the Czech Republic, Austria, the United Kingdom and France. The first chapter defines the concepts related to the problem. Information on basic concepts is obtained by studying the relevant literature and legislation. the following chapter describe the system of support for research and development in the monitored countries. The third chapter characterizes the legislation and specifics of the application of tax deductions in the Czech Republic, Austria, Great Britain and France. Then a comparison of individual tax deduction systems in the mentioned countries is made, which is further evaluated. Possible corrective measures are also proposed in the work. The conclusion summarizes the findings of the thesis.